

M. SZÁNTÓ JUDIT

Két rózsató

NOVELLÁK

BUDAPEST

Z-füzetek/125

**Sorozatszerkesztő:
SIMOR ANDRÁS**

**Tipográfia:
DOMJÁN ISTVÁN**

© M. Szántó Judit

M. Szántó Judit új Két rózsatóében 14 novellát talál az olvasó. Sokrétű, színes ez a Két rózsató, mert sokrétűek és színesek azok a női, asszonyi sorsok, amelyek előtárulnak benne. A legmegragadóbbak mégis azok az írások, amelyek a magánnyal, az öregséggel, az elmúlással foglalkoznak – ezek közül néhány felejthetetlen szép emléket hagy az olvasóban.

Letölthető:

[[PDF formátumban](#)] [[EPUB formátumban](#)]

Írni

Írni szép, írni jó, írni gyönyörűség. Az agyamból élőlények pattannak ki, emberek, állatok. Azok pedig életre kelnek, gondolataim szerint cselekszenek vagy passzív résztvevői valamilyen esetnek, cselekménynek. Felruházom őket jó- és rossztulajdonságokkal, szép vagy éppenséggel csúnya külsővel, kényem-kedvem szerint helyezem őket nyomorúságos vagy pazar környezetbe, körülveszem őket rokonokkal, ismerősökkel, barátokkal és ellenségekkel. Gyerekekkel ajándékozom meg őket, munkát adok nekik vagy éppen munkanélkülivé, esetleg csavargókká teszem őket. Megtöltöm a szürkeállományukat tapasztalattal, tudással, sokféle ismerettel. Gondolatokat varázsolok az agyukba, érzelmeket táplálok a szívükbe. Betegségeket, veszélyeket hozok rájuk, hogy aztán meggyógyítsam, megmentsem vagy elveszejtsem őket. Fantáziám nagy szerencsét vagy szörnyű szerencsétlenséget hoz rájuk. Háborút szítok, de egyúttal fegyvert adok a kezükbe, amellyel hősiiesen megvédik magukat, esetenként azonban mindenről lemondva elhajítják azokat. Hol boldogságot, hol pediglen boldogtalanságot hozok rájuk. Hogy mikor mi lesz velük, egyes esetekben álmaim sugallják, más alkalommal egy utcán hallott mondat, egy hirtelen szembetűnő esemény határozza meg.

Képzetem hősipkájukkal barátságosan integető hegyeket teremt a semmiből, vidáman zúgó patakot rajzolva közéjük, egészen addig, amíg játékos habot formálva bele nem szaladnak a méltóságosan hömpölygő folyóba. Fölé pedig hidat alkotok, sínekkel és csilingelő villamosokkal, sűrű kocsisorokkal, közöttük merészen szlalomozó motorosokkal, és persze ezek utasaival.

Nádfedeles kunyhókat és palotákat hozok létre földművesekkel és urakkal, igavonó lovakat, ügyes cirkuszi paripákat, kényes lovardái kancákat és fényes szőrű, vad méneseiket.

Kézen jogom agyereket és elvezetem a Vidám Parkba, felültetem az óriáskerékre és beviszem a mesebarlangba. Azután elviszem az állatkertbe, megismertetem a medvével, az elefánttal és a vízilóval. Megcsodáljuk a majmokat és felülhet a pónifogatra, sósperecet veszek neki és vattacukrot. Letörlöm a könnyeit, amikor megüti a térdét és mesélek neki, ha nehezen alszik el.

Akár istennek is érezhetném magam az általam teremtett álombirodalmamban.

Írni kín, írni gyötirelem.

Hőseim minden kínját megszenvedem. Mindaz, amit megírok, velem történik, engem

gyötör. Én élem át minden soromat, minden mondatomat. Betegség kínoz velük, átérzem hőseim minden baját, minden fájdalmát. Velük együtt keresem a kiutat a veszedelemből, remegek a magam teremtette izgalomtól, félem a rájuk álmodott halált, áhítok legalább egy falat kenyeret, hogy csillapítsam éhem, egy csöpp tejért imádkozom, hogy gyermekemet táplálhassam. Futok a bombázás elől, szembeszállók az ellenséggel, miközben nemcsak magamat, hanem őket is félttem. Munkát keresek, és kínlódom sántikálok a kitalált baleset következményeként. Lázasan lesem az orvos szavát, figyelem az arcát, hogy milyen ítéletet mond ki rám. Utolsó erőmmel csapkodva úszom a part felé a süllyedő hajóról. Reszketve nézem, mint dől össze a házam, mint válók hajléktalanná.

Remegve lesem a postást, hoz-e ma levelet anyámtól, anyámról. Futok remegve a hurrikán elől, magammal húzva ijedten síró lányomat, miközben hátra-hátrasandítok, hogy a párom bírja-e az iramot, fiunkkal a karján.

Halálos kórral viaskodom. Rablóval, gyilkossal hadakozom. Pusztító természeti erővel találom szembe magam. Ellenség tör rám fegyverrel, bomba hull a magasból, terroristák törnek rám, szórakozni vágyó suhancok lesnek a sötétből, részeg csavargók fenyegetnek, vad autósok készülnek elgázolni. Rettegve nézem a kitörő vulkánt, futok a foiró láva elől.

Jaj, sokszorosan jaj szegény fejemnek! Hisz magam vagyok a gonosz is. A gazember, az ellenség, a betegség, a halált osztó természeti csapás, a felelőtlen orvos és autós, az eszelős terrorista.

Nemcsak teremtő vagyok, hanem egyúttal a világmindenség legnyomorultabb teremtménye is.

Írni szép. írni jó, írni gyönyörűség. Írni kín, írni fájdalom.

Írok.

Bugyrok

A biztonsági őr 5-10 percenként nyitja fülkéjéből a kaput, hogy beengedje az újabb autót. És sorban érkeznek a kúria szerű épület udvarába a lakók, hogy benépesítsék a tegnap felavatott idősek otthonát. Egymás után parkol le a szerény, sokéves Lada, a roskadásig teletömött Trabant, halk surrogással áll be a sötétített üvegű Audi, többszöri tolatással sikerül helyet találnia a kéttonnás teherautónak. Legelőször is valamelyik leszármazott, gyerek vág}' unoka, esetleg vő vagy meny száll ki fürgén a járműből, hogy aztán szükség szerint kisebb vagy nagyobb támogatással kiségtse a leendő lakót. Aki most ismételen körül néz a kora nyári virágoktól, első zöldjüket bontogató faifjoncoktól tarkálló kertben, mígnem tekintete megállapodik az új, modern épületen.

No, igen. Ezentúl ez lesz az otthona. Az utolsó – villan fel legtöbbszörben a keserű gondolat. Persze, ha belegondol, mindegyik tudja, hogy bármelyik lakás, ház lehet az utolsó. Az idősek otthona mégis más. Az valahogy önkéntelenül azt a legutolsó utat idézi fel az öregben, amely majdan a végső nyughelyéhez vezet.

Igen, tudjuk jól, hogy az öregember hamar elérzékenyül. No, de hagyjuk most a szomorú gondolatokat. Frissen, fiatalos erőt mutatva, netán kísérlőnkbe kapaszkodva, másik kezünkben botot tartva, esetleg járókeretünket léptetve magunk előtt, vagy tolókkocsinkkal lavírozva igyekezzünk befelé.

És most már bentől is jönnek a fogadásukra, ápolónővérek és a ház más dolgozói

vegyesen, és szívélyes üdvözlő szavakkal segítik, támogatják az érkezteteket. Akik a már előre kiszemelt és megbeszélte lakosztályukba érve inkább az izgalmaktól, semmint a fizikai megterheléstől fáradtan foglalják el az egyik széket vagy ülnek a heverőre. Onnan nézik azután szótlanul, mint rámolnak be a hozzátartozók bőröndöket, szatyrokat, egyéb csomagokat, dirigálják a hórúkkos embereket, hová tegyék a magukkal hozott bútort. Mert hogy egynémely kedves szekrényt, polcot is elhoztak magukkal. Igaz, a berendezés igazán megfelelő, praktikus, mégiscsak jobban esik a megszokottak között mozogni.

Itt is körülnéznek. Minden új, minden rendes, minden tiszta, minden modern. Persze, a falak üresek. De ha majd fel lesznek akasztva a képek, egészen másképp mutatnak. Az embert minden oldalról valamelyik gyerek, unoka, netán dédunoka vidám arca fogadja, vagy ő néz le velük, egyedül, a párjával, az egész családdal biztatóan. Mert bizony, a mostani elesettségében igencsak szüksége van egy kis bátorításra. No, meg majd a szőnyegek is melegebbé, barátságosabbá teszik a szobát.

– Csak rakjatok le mindent oda, a sarokba – simogatja fájós lábát az új lakó. – Majd holnap szép kényelmesen elrendezek mindent.

– De anyuska, úgy csomagoltunk, hogy már csak be kell rakni a szekrénybe – kezdi a kirámolást a jövevény lánya, miközben már nyitja is a szekrényt, hogy felmérje, mit hova tegyen. – Te csak ülj szépen, én mindent elrakok.

– Aztán majd keresgélhetek – morcosodik a másik alig hallhatóan, inkább csak a rend kedvéért, abba se hagyva fájós lába masszírozását.

Az első közös étkezéskor mindenki elfoglalja a kijelölt helyét. Mosolygós asszony üdvözlözi az elsőket. Legelőbb bemutatkozik: ő az igazgatója az otthonnak.

Néhány nap múlva majdnem megtelik a ház. Ugyan minden hely foglalt, de van olyan, aki épp kórházban van, majd onnan jön ide, van, aki nyaral, van, aki még nem tudta elintézni az otthoni dolgait.

Néhány nap múlva ismerkedési délutánt tartanak az ebédlőben. Rövid bevezető után bemutatkoznak a lakók. Pár szóval elmondják, honnan jöttek, mivel foglalkoztak aktív életükben, vázolják egészségi állapotukat, családi körülményeiket.

A beszámolók rövidek, lényegre törőek. És szemérmesek. Nem árulkodnak arról, mi vezette ide őket. Egy szó sem esik életük nehézségeiről, problémáiról.

De az avatott szemek, a régebben már hasonló területeken tapasztalatot szerettek mindegyik lakónál felfedezik azt a bugyrot, amely az eddig megélt bánatokat, fájdalmakat, gyászokat foglalja magába, kevés helyet hagyva az örömeknek. A beavatatlanok előtt láthatatlan bugyrok most még némák, hallgatagok. Ám mázsás súllyal nehezedenek a vállakra, hátakra.

Az első közös találkozón érintetlenek maradnak, az idegen tekintetektől félve zárják mélyükbe ólom nehézségűnek tűnő terhüket. Lassan és keveset enged a gazdája valamennyire is kinyílni. Ám ezek aztán, ahogy szóhoz jutnak, vég nélkül ontják magukból a megélt szenvedéseket, sérelmeket. Némelyik zárva marad. És hosszú idő kell hozzá, hogy lassanként, csepegtetve betekintést engedjen örzője múltjába.

Végül – ha nem is teljesen – mindegyik kinyílik. A bugyor súlya és a beköltözést megelőző hosszú egyedüllét megnyitja a kikíváncozó történetek, események hatására a mindaddig szorosan elzárt batyukat. És, bár nem lesznek könnyebbek attól, hogy tartalmuk napvilágra kerül, örökös cipelésük mégis valamivel elviselhetőbbé válik.

Az egyik bugyor teljesen kinyílik, hogy felfedje tulajdonosának egész életét. A másik csak egy röpke bepillantást enged hordozója életének egy-egy meghatározó, hol nyomasztó, hol kedves, esetleg keserédes mozzanatába.

Legelőbb is mindegyiket maga az otthonba kerülés módja foglalkoztatja. A kisebbség maga döntött erről. Egyiket a magány hozta ide, a másikat valamilyen betegség vagy csupán a megfáradtság, amely akadályozza a saját ellátásában. Ezeket kíváncsiság tölti el, hogy milyen élet vár itt rájuk. Egyébként többnyire nyugodtak, hamar megszokják az új körülményeket, reménykedve néznek a jövőbe. Más részük azonban tragédiának fogja fel, hogy erre az elhatározásra szorította őket az élet. Ok hajlamosak a búsongásra és mindent sötét szemüvegen keresztül látnak. Időnként bánkódnak is utólag elhamarkodottnak látott elhatározásuk miatt, és ilyenkor úgy érzik, hogy nem is volt nehéz a régi otthonban mindent ellátni.

Hanem a legtöbb probléma azokkal van, akiket a család: a gyerek, annak házastársa, esetleg az unoka hozott be ide. Itt aztán nem lehet különbséget tenni, hogy azért hozták-e be, mert már nem lehet otthon magára hagyni, merthogy mindenki dolgozik vagy iskolába jár, vagy azért, mert igényt tartanak a lakására, esedeg könnyebb az élet nélküle. Mindegyik élete legnagyobb tragédiájának ítéli meg az otthonba kerülését. És ezekre különösen kell vigyázni, mert könnyen letargiába esnek, súlyosabb esetben depresszióssá válnak.

Azokkal talán még közülük is valahogy el lehet boldogulni, akik megnyílnak. De akik ijedten vagy morcosán bezárkóznak, azok mind jobban belemélyednek a bánatukba. Levertségük pedig még csak növeli bezárkózásukat, fizikai és pszichikai gyors leromlásuk kíséretében. Ördögi kör. És roppant nehéz kitörni belőle.

A zömében szomorú emlékek keverednek az idős korrallal járó betegségek, fájdalmak, a megszokott környezetből való kiszakadás okozta szomorúság, a régi lakásban hagyott kedves tárgyak hiányérzetéből fakadó bánat rossz közérzetével. És gyűlnek, egyre csak gyűlnek a bugyrokban.

Azok meg dagadnak, feszülnek, míg végül valahol utat tör magának a tartalmuk és mesélni kezdenek. Elbeszélésük alatt a többi bugyor hallgat. Azután sorba nyílik a másik, a harmadik, míg végre mindegyik sorra kerül.

Nehéz, keserves életek szakadnak ki a szájukon, panaszosan, sírva mondják el keserveiket, gondjaikat.

Az utolsó sirám is elhal, a csend veszi át az uralmat. Egy pissenés se hallatszik. Mindenki magába mélyed, úgy emészti a hallottakat.

És lám, a bugyrok veszítenek a súlyukból. Már nem is tűnnek olyan elviselhetetlenek.

Mindegyik lakó magához szorítja a magáét. Dehogyan cserélne mással. Azt semmiképpen se tudná elviselni. A sajátját mégiscsak valahogy vonszolgatja. Igaz, a súlya nagyon nyomja a vállát. Még most is, hogy így, megosztva valahogy könnyebbé vált. De már megszokta. És az övé. Egyedül az övé.

A nagy szerep

Grete mamit mindenki imádta. És mindenki féltette: óvta hidegtől, széltől, mindenféle testi és lelki megrázkódtatástól. A mami ugyanis roppant érzékeny lélek volt. Már külsőre is látszott rajta, hogy gyengédségre, védelemre szorul. A töpörödött, madárcsontú asszony ártatlan kék szeme mindenkire szeretettel, bizalommal tekintett. Szinte átlátszó bőrét millió apró ránc vontá be pókhálószerűen. Majdnem teljesen ősz haját számtalan hajtüvel rögzítve kontyba csavarva hordta, amely az idők folyamán

egyre vékonyabb lett, egyre hegyesebben meredt a semmibe. Szinte gyermekien vékony hangocskájával kedvesen szólt mindenkire, miközben gyenge karjával beszélgetőtársába kapaszkodott, részben egyensúlyának a biztosítása okán, részben kikényszerítve, hogy a másik tevélegesen is részt vegyen a beszélgetésben. Egyik fülében apró nagyothalló készülék lapult, míg a másik teljesen szabadon maradt. Csak a beavatottak tudták, hogy a balfülére tökéletesen megsüketült, így semmi értelme sem volt bármilyen hallást segítő készülék használatának. Ő pedig igyekezett mindig úgy helyezkedni, hogy a jobbfülét tartsa a másik felé. Ha pedig így is nehézséget okozott a mások által mondottak megértése, akkor a tenyerét hallócsőként emelte a fülkagylója elé, szemeit pedig a beszélőre függesztette. Lényegében ritkán fordult elő, hogy valami beszédet elmulasztott volna. A hangokat akkor is érzékelt, csak az artikuláció nem nyert számára semmiféle értelmet.

Mindenesetre a környezete tudott minderről, és feltétlenül alkalmazkodott hozzá. Már csak azért is, mert Gréte mami szíve bizony gyengélkedett. Amit akárhogy is titkolt, minden rokona, ismerőse előtt ismeretes volt. Nem is tagadhatta volna, mert amikor az a motor rendetlenkedni kezdett, önkéntelenül is odakapta a kezét baloldalához, és gyengéd simogatásokkal igyekezett elhessegetni a bajt. Miközben látszólag teljes nyugalommal, továbbra is mosolyogva tekintett a másik (vagy mások) felé.

Amivel természetesen senkit se tudott becsapni. Ilyenkor körülötte mindenki azt tartotta legfontosabb kötelességének, hogy megnyugtassa a mamit, és főleg rakoncátlankodó szívét.

Ennek következtében pedig a halk szavú, mindig mosolygó, a hangját soha fel nem emelő, mindenre beleegyezően bólogató Gréte mami mindenben uralta kiterjedt rokonságát, egész környezetét.

Egy-egy csendesen kimondott óhajának, kívánságának a teljesítését pedig hálás, elégedett mosollyal nyugtázta. Ilyenkor boldogan tipegett a sarokban álló hintaszékéhez, szoknyáját elsimítva leült, üdvözült mosollyal hintázni kezdett, hogy aztán kisvártatva lehunyja fáradt szemeit és elbóbiskoljon.

A többiek pedig egymásra mosolyogva, lábujjhegyre emelkedve hagyták el a szobát, hogy a mamit még a lélegzetvétellükkel se zavarják.,

Úgy egy negyed- vagy félórás szundikálás után Gréte mami kinyitotta a szemeit. Körülnézve látta, hogy egyedül van a szobában.

No, nem. Nem esett kétségbe. Szeretett egyedül lenni. Ilyenkor gondolataiba mélyedt. Rendszerint a múltban járt, és csodálatos módon kizárólag a számára kellemes emlékek szállták meg.

Most is így történt. Olyan messzeségekbe repült vissza gondolatban, amelyekre ő maga is alig emlékezett. Igen, igen. Öt éves lehetett akkor.

Az eset önmagában véve igazán szokványosan kezdődött. Spenót volt ebédre, tükörtojással. Grétike keservesen tekintett a tányérján zöldellő valamire, amivel egyáltalán nem akart a továbbiakban se kibékülni. Ugyanis gyerekmélekezete óta utálta, és ezért örök haragot tartott ezzel a növényvel. Rövid élete során hozzászokott ahhoz, hogy ha eltalálta azt a hangot, amivel sikerült felkeltenie családjá sajnálatát, akkor könnyebb volt kérésének érvényt szereznie. Különösen vonatkozott ez nagyanyóra, akinek sokkal kevésbé leleményes kifogás is elegendő volt ahhoz, hogy meglágyítsa a szívét. Ilyenkor aztán anyai tekintélyét is latba vetette, hogy megszerezze unokája számára az engedélyt valami véghezvitelére, vagy éppen elhanyagolására, esetleg elfelejtessen valamilyen csínytevést.

Ám most hiába vetett be bármilyen praktikát, a pityergéstől kezdve, a

durcáskodáson át a szívet facsaró könnyörgésig bezárólag, anyu nem engedett:

– Ezt pedig most szépen megeszed. És nem akarok ellenvetést hallani – mondta ki a végső verdiktet.

Nagyanyó pedig – ugyan mártír arccal – ez egyszer nem szólt bele.

Grétike lázasan igyekezett valamit kitalálni, amivel jobb belátásra bírhatja anyucit. Szenvedő arcot vágott, miközben baloldalát kezdte dörzsölgetni a ruhán keresztül, ahol tegnap egy csúnya szúnyog megcsípte.

Hanem erre a mozdulatra már felkapta a fejét nagyanyó, és kétségbeesetten zúdította anyucira szemrehányásait:

– Nem látod, Jolánom, hogy ez a gyerek beteg? Hogy minduntalan a szívéhez kapkod? Te meg holmi spenóttal súlyosbítod az állapotát. Csak nem akard a saját gyerekednek a halálát okozni – fejezte be, könnyeivel küszködve.

Ez pedig, bizony, anyucit is jobb belátásra bírta. Neki is kicsordultak a könnyei, elvette előle az ellenszenves főzeléket tartalmazó tányért, megsimogatta Grétike buksiját és lágyan kérdezte:

– Nos, akkor mit hozzak az én aranyomnak? – Majd nagyanyóhoz fordult: – Már hogy én a gyerekem egészségére törnék? A világért se. Honnan is tudhattam volna, hogy valami nincs rendbe a szívével? De ne féljen anyuka. Holnap a legjobb orvoshoz viszem, hogy állapítsa meg, mi a baja, és gyógyítsa meg ezt a kis gyöngyvirágszálat – puszilgatta a kislányt, miközben valami csokoládés nassolnivalót tett elé az asztalra.

Amit azután Grétike az utolsó morzsáig be is falt.

– Fáj még a szívecskéd? – ölelte át nagyanyó, már némileg enyhülő villámokat szórva Jolánka felé.

– Elmúlt, nagyanyó – nyugtatta meg Grétike.

Annyit még hallott a másik szobából, hogy ketten ecsetelik, mennyire károsíthatja a szívet az izgalom.

Ezzel aztán ez a közönséges, mindennapi eseménynek indult eset Grétike észjárásának alapkövévé vált.

A család meg természetesen nem hagyta annyiban a dolgot. Hiszen, ha baja van a gyereknek, azt ki kell vizsgáltatni. El is mentek a gyermekorvoshoz, aki születése óta kísérte figyelemmel Grétike egészségét. Hanem ő nem talált semmi gyanúsat a kislány szíve körül. Meg is nyugtatta a családot, hogy az ominózus esetnek nincs jelentősége.

Nocsak – morfondírozott nagyanyus tán nem meri megmondani a doktor az igazat. No, és miért nem? Csak nem olyan súlyos a baj, hogy már kezelést se tud ajánlani rá? Jesszusom! Csak nem a végét járja az az aranyos csöppség – sírta el magát.

Reszkető kezével letörölte a könnyeit, és szaladt a szülőkhöz, megosztani velük a kétségeit. Grétike apja ugyan nem látta okát az izgalomnak, a két nő azonban teljesen belétemetkezett a fájó gondolatba. Végül az apa is azt javasolta, hogy nézessék meg mással is azt a kislányt. Bár ő inkább a két asszony megnyugtatóására gondolt, nem pedig valami szörnyű veszedelemre.

Elmentek hát a nagyhírű kardiológushoz. Ám az sem talált semmi kórosat Grétike szíve körül.

Hanem a két asszonyt már nem lehetett megállítani. Vitték a kislányt sorba a hírességekhez, majd végül – a félve várt, de semmi rosszat nem mutató eredmények hallatán – elkeveredtek egy kézrátétellel gyógyító szent emberhez is.

Aki aztán – komor képet vágva a vizsgálat után – végre kimondta, hogy a gyereknek bizony baj van a szívével, és azonnali beavatkozásra van szükség,

különben...

A reszkető asszony nép igazolva látta, hogy íme, nem hiába kajtattak szakembertől szakemberhez, és hogy végre akadt valaki, aki hajlandó komolyan foglalkozni az ügygel, és még nem látja későnek a gyógyítást. Meg is állapotok rögtön a szenttel, hogy milyen sűrűn, mennyiért hordhatják hozzá Grétikét. Aki végül is megadóan tűrte a napi odacipelést, és igyekezett meghatott arcot vágni a betegségére olvasott szent zsolozsmák hallatán és a halántékán végigcsorgó szent folyadék viszketésére.

A kúra végeztével a csodagyógyász tetemes összeggel gazdagodott, ami felemésztette a család egész anyagi tartalékát. Ezzel szemben biztató szavakkal bocsátotta el őket: Grétike akár száz évig is élélhet – mármint a meggyógyított szívéből, ha megfelelően kímélik őt minden fizikai, de főleg lelki megrázkódtatástól.

A család elégedett volt. Mert rajtuk nem fog múlni Grétike további életének a mentesítése minden gondtól.

Továbbá Grétike is elégedetten állapította meg magában, hogy megérte a kezeléssel járó tortúrát végigszenvedni, mert ezután úgy élheti világát, ahogyan neki tetszik.

És igaza lett. Elég volt kimondania a kívánságának a felét is ahhoz, hogy máris teljesítsék. Mert ha nem...

Nos, akkor szenvedő arccal nyúlt a baloldalához...

És minden azonnal a kedve szerint intéződött el.

Grétike közben nagylány lett, és megjelentek az első udvarlók. Sokat válogatott közülük, míg megállapodott Tihamérnál, aki egy bankban volt tisztviselő. A lány választása főként azért esett rá, mert a nagy, behemót fiatalember, aki inkább nézett ki hentesnek mint bankfiúnak, áhítattal csüggve leste Grétike minden óháját, és előre látszott, hogy remek papucsférj válik belőle.

Amely tulajdonságát Grétike családja is nagy örömmel vette tudomásul. É)e ezen kívül az is a javára billentette a mérleget a többi udvarlóval szemben, hogy nagy reményeket ébresztett banki pályafutása. Ugyanis még az eljegyzés előtt kinevezték cégvezetőnek. És ez nem volt mellékes szempont annak a tükrében, hogy a csodaorvosi kezelésre ráment a család egész vagyona. Tihamér nem csak arra volt biztosíték, hogy eltekint a hozománytól, hanem arra is, hogy szükség esetén Grétike rokonsága is számíthat némi segítségre.

Grétike nem választott rosszul. Szinte alig kellett az oldalához kapnia ahhoz, hogy teljesüljön az éppen aktuális óhaja. A család pedig örömmel állapította meg, hogy Gréti egészsége jobb mint valaha. És mindebben jelentős része volt Tihamérnak is.

A házasságból három aranyos kislány született. A fiatalasszonyból Gréti mami lett, aki csodálatosan nevelte gyermekeit. Azok meg mintaszerű viselkedésükkel híresültek el messze környéken. Igaz, néha be kellett vetnie anyjuknak régi trükkjét, de a lényeg az, hogy a lányok otthon is, az iskolában is derekasan megállták a helyüket.

A lányok nőttek, férjhez mentek, gyerekeket szültek. Az öregek eltávoztak az élők sorából, Gréti és Tihamér pedig idősebb lett. Tihamér egyre többet betegeskedett. Csúnyán köhögött és nehezen kapkodta a levegőt. Még az első unokájának a születését megvárta, azután örökre megpihent.

Gréti mami pedig magára maradt. Az egészségével tulajdonképpen nem volt baj, kivéven természetesen azt a régesrégi szívproblémát, amely időnként arra ingerelte, hogy fájdalmas arcot vágva a baloldalához kapja a kezét. Érdekes módon ez a mozdulat mindig olyankor vált szükségessé, amikor valamit el akart a családdal fogadtatni.

A helyzet egy kissé kényelmetlenebbé vált, amikor Gréti mami már nem tudta ellátni magát, és ezért Dóra lánya magához vette. A komplikációt az okozta, hogy

addig – távolabb lévén tőlük a mama – könnyű szívvel ígérhettek meg neki olyasmit, aminek a teljesülését nem tudta ellenőrizni. Most azonban vigyázni kellett az ígéretekkel.

Azért valahogy mindig sikerült a dolgokat megoldani. A vitatott ügyek elsimításában pedig természetesen Gréti mami szíve játszotta a főszerepet. Pedig akkor már tudta az egész család, hogy nem egészségi okokra vezethető vissza az a bizonyos baloldalra kapkodó mozdulat. De hát ki merete volna vállalni a felelősséget egy esetleges tragédiáért.

Ő meg természetesen kihasználta a lehetőséget. Aztán, amikor már teljesült a kívánsága és a család magára hagyta a szobájában, felnézett a szemben levő falon arra a kinagyított fotóra, amelyről Tihamér nézett le rá, még a túlvilágról is vigyázva szeretett nejét. És a mami meg mert volna esküdni rá, hogy' ilyenkor Tíhi cinkosan kacsintott rá.

Egyszer aztán valóban érzett valamiféle nyilallást a baloldalában. Éppen együtt ült a család, és csodálkozva kérdezték az ominózus mozdulatra, hogy Gréti mami most éppen milyen óhaját, sóhaját szeretné érvényesíteni. Ugyanis kivételesen semmiféle probléma nem vetett fel köztük ellentétes véleményeket.

Ám választ nem kaptak. Az öregasszony most nem rájuk, hanem az ura fényképére tekintett. És lám, Tihamér ismét kacsintott. A többiek nem látták, de Gréti mami még a suttogó hangot is hallotta: – Várlak.

Ő meg fáradtan hunyta le a szemét és visszasuttogott: – Megyek.

Kati

Kati a falu egyetlen módos gazdájának a portájára született. Húsz hold föld (abból kettő szőlő), takaros ház, istállóval s melléképületekkel, sok-sok baromfi és egyéb jószág, tetejébe még hatalmas veteményeskert birtokosa volt Balogh gazda. Minderre pedig úgy tett szert, hogy asszonyával együtt látástól vakulásig robotolt. Két fiuk már pendelyes koruktól részt vett a ház körüli teendők ellátásában; hamar megtanulták, hogyan tudnak segíteni.

Az újszülött Kati természetesen minderről még mit sem tudott, csak a viszonylagos jólét előnyeit élvezte. De persze hamar észrevette, mi is a világ rendje a Balogh-portán. Így aztán természetesnek találta, hogy négyéves korára őt is munkára fogták. Hisz libát őrizni, csalánt szedni igazán nem nagy mesterség. Aztán a kiskapával is megpróbálkozhat.

Játék? Hát azért az is akadt. A többi kis libapásztorral jókat lehetett szaladgálni. Csak a fél szemét a libákon kellett tartania. Még babája is volt Katinak. Az apja csinálta szalmacsuhéból. Meg labdával is játszhattak a Balogh-gyerekek. Igaz, mindösszesen egy volt hármójuknak, az is rossz harisnyából készült, mindenféle ronggyal kitömve. De dobálózni lehetett vele.

Kati kötelezettségei megnöttek, amikor iskolás korba került. Reggel segítenie kellett a jószágok etetésénél mielőtt a tanodába indult. Ott az ábécé és a számok megtanulásával veszködött, kidolgozott kezével nehezen vetve elébb a palatáblára, majd a füzetbe azokat. Aztán sietett haza, hogy a mosogatásnál, konyhafelmosásnál segédkezzék. Azaz, hogy ő végezze ezeket a feladatokat, hisz anyja a kerttel volt elfoglalva. Aztán megtanult krumplit szedni, répát egyelni, szőlőt kapálni, kacsozni.

Szívesen csinálta. El se tudta képzelni, hogy másképpen is lehet élni.

Amikor már harmadikba, negyedikbe járt, megragadták a betűk a képzeletét. Olyan szép mesék voltak az olvasókönyvében, hogy ámulattal olvasta mindegyiket. Hol szomorúak voltak és akkor sírni szeretett volna, hol pedig vidámak és olyankor jókat lehetett kacagni rajtuk. Azután ott volt a *Kincses Kalendárium* is, az is el-elszórakoztatta esténként, amikor már olyan sötét volt, hogy dolgozni amúgysem lehetett. De amíg az anyja tett-vett a konyhán, addig lámpafény mellett bújhatta egy csöppet a betűket.

Az esteli olvasásnak azonban határt szabott a petróleummal való takarékoság. No, meg az, hogy az apja ugyan jó szemmel nézte az érdeklődését, de arra vigyázott, hogy kedvet ne kapjon a további tanuláshoz. Mert az adódó munkákat el lehet végezni a négy elemivel is. Akkor meg minek?

Hogy hüek maradjunk a tényékhez, Balogh Mártonnak eszébe se jutott volna a továbbtanulás, ha Kati tanítója nem erősködik, hogy a jó fejű kislányt érdemes volna tovább taníttatni.

Még mit nem? Épp akkor engedni továbbra is iskolába, amikor már komolyabb feladatokat is el tud látni? Azt már nem! Hiszen épp most készül negyven libát venni hizlálásra. Úgy számított, hogy Kati fogja megtönni. És – ha egyszer így határozott, hát így is lesz.

Kati még egy fintorral sem ellenezte apja tervét. Megszokta, hogy némán engedelmeskedik. Nekiállt – illetve nekiült – a libák felhízlásának. A tömés pedig napi nyolc óráját vette igénybe. Emellett természetesen ezt-azt segítenie is kellett. Hogyan is maradhatott volna ideje a tanulásra?

Ám az ismeretéhség mindegyre jobban kínozza. Törte a fejét, mit is tehetne.

Ezt is kiókumulálta: amikor már mindenki törődötten pihent az ágyában, amikor már a légy is nyugovóra tért, Kati meggyújtotta a szalmazsákja alól előhalászott gyertyát, körbe gondosan eltakarta a fényét és nekiállt olvasni. Hogy mit? Hát mindent, ami a kezeügyébe került: a *Kincses Kalendáriumot*, a *Friss Újság* ki tudja mikori számait. Addig olvasott, amíg el nem nyomta a fáradtság. Sokszor úgy ébredt, újsággal a kezében.

Egyszer az apja rajtakapta. Úgy tett, mintha észre se vette volna. Mert hisz nem azért haragudott ő, hogy a lánya olvas. Dehogy! Ő csak azt követelte meg, hogy a munka ne lássa kárát. Arra pedig Kati vigyázott, hogy a munkának semmiképp se legyen híja.

Mire nagylánnyá serdült Kati, a paraszti élet minden dobbanása a zsigereiben élt. Mindent mdott, mindent elvégzett, amit a falusi porta, vagy akár a határ kívánt.

Nem lehetne azt állítani, hogy kedvetlenül végezte a teendőit. Azt se, hogy belefáradt volna. Mégis elégedetlen volt az életével. Egy ideig nem tudta, mi az oka, de aztán rájött: szűknek érezte a falut. Feszengett a házban, a négy fal agyon akarta nyomni. De a földeken is hasonló szorítást érzett.

A városba vágyott. Többet akart látni, többet akart tudni, mint amit a környezete megengedett.

Végülis bejelentette a szüleinek: Pestre megy. És az eddig mindenben szófogadó lány ebben a kérdésben megkötötte magát. Hiába kérlelték, hiába parancsoltak rá, hiába hangoztatták előtte gyermeki kötelességét, nem volt maradása. Fogta magát és vonatra ült.

Tulajdonképpen ma is rejtély még előtte is, miként intézte el, hogy legyen hol laknia, hogy munkát kapjon egy gyárban, hogy szakmát tanuljon. Igaz, éltek távoli

rokonok, ismerősök a fővárosban, de az ő erős elhatározása nélkül bizonyosan nem sikerült volna a budapesti kaland. De sikerült.

Hétvégeken pedig hazajárt segíteni. Egy szót se kellett szólni neki, mit kell tennie. Csak körülnézett és nekilátott. Az anyja nagyot sóhajtott magában: hej, ha nem költözött volna el otthonról!

De elköltözött. És amikor megismerte Józsit, végleg eldőlt, hogy Pesten is marad.

A szülőfaluban szerzett tudás megmaradt benne. A gyári munkát kivéve úgy élt továbbra is, mintha sose jött volna fel Pestre. A város szélén levő kis házban, ahol lakást tudtak szerezni, ez nem is volt lehetetlen. Katinak biztosan nem.

Évente disznót vágtak. De nem ám úgy, hogy Kati szüleit kérték meg a hizlalásra.

Ólat építettek, süldőt vettek. Amikor pedig jó kövérre hízott, levágták. Böllért ugyan fogadtak, de az urával ketten segédkeztek mindenben. Még a füstölést is Kati végezte. Hogy hogyan? Hát egy öreg szekrényből alakított ki füstölőt, megfelelően kibélelve, kellően gondoskodva a füst elvezetéséről is. A kertben megtermelte Kati a zöldséget, tyúkokat nevelt, kacsát, libát is tartott. Vagyis magával hozta a paraszti életet.

Néhány évre rá lányuk született. Kiskatit már városi lánynak nevelték, taníttatták. És mindent megadtak neki, amire egy pesti lánynak szüksége lehet. Tehették, volt miből. Kati igencsak takarékoskodott és Józsi is kétszer meggondolta, mielőtt egy fillért kiadott volna. Azon is sokat spóroltak, hogy Kati mindent, amit csak lehetett, maga készített. Tollasodtak is szépen.

Kiskati meg nőtt, növekedett. Fodrász lett belőle, rövid idő alatt szép vendégsereget gyűjtött maga köré. Aztán férjhez ment. De bizony, nem az anyja kívánsága szerint. No, nem is tartott túl hosszú ideig ez a házasság. Amikor pedig felbomlott, Kati száján tán még ki is szaladt, hogy “ugye, én megmondtam”.

Kiskati házasságából született Zsolti, Kati kedvence. Mivel akkor már nyugdíjas korban volt, otthon is maradt, hogy nevelje a gyereket, Kiskati meg dolgozhasson.

Később dédunokája is lett, Kiszsolti. Am furcsamód egyszer csak megszűnt ez a rokoni kapcsolat. De ez már egy másik történet.

Józsi korán meghalt, Kati viszonylag fiatalon maradt egyedül. Hogy mennyire sújtotta le a gyász, arról Kati nemigen beszél. Egyáltalán a házasságáról nem sokat lehet tőle megtudni. Az bizonyos, hogy jól megvoltak egymással. Józsi derék ember volt, Kati pedig magával hozta szülőfalujából az asszonyi kötelességek tudatát. Ezeknek mindig eleget is tett. Ennél többet pedig nem ír elő az évezredek óta elődeibe és belé vésődött etika. Amikor egyszer megemlítette, hogy az ura több kedvességet kívánt volna tőle, értetlenül jegyezte meg: – Mondtam neki: a tiszta holmid mindig rendben, kikészítve, meleg étel az asztalon. Mit akarsz még?

Most, évtizedek múltán ugyanígy rácsodálkozik a furcsa kérésre. Mit is lehetett volna még elvárni tőle? Természetesen mindenben engedelmeskedett ura akaratának. De mit akar jelenteni az, hogy *kedves legyen*? Utóbb se merül fel benne semmi kétség. Igenis ő mindent megtett, amit egy asszonynak meg kell tennie.

Aztán az ember csak leszűri az elhangzottakból, hogy ugyan szerelmi téren is alávetette magát Józsi akaratának, de ennél többre nem is gondolt. Mérget lehet venni rá, hogy sohasem kezdeményezett sem egy kacér mozdulattal, sem egy bízató mosollyal. Hogy olyan távol állt tőle a kacérság, mint Makó Jeruzsálemtől. Hogy az ő neveltetése, beidegzett erkölce semmi többet nem engedett meg a kényszerű engedékenységnél.

Ezek után elképzelhető, mennyire szörnyülködik a mai nők nem annyira szabadabb,

mintsem szabatos viselkedésén.

Az elejtett mondatok, az azokban rejlő történések, érzelmek és jellemvonások, sikerek és kudarcok, a forgandó sors szép és keserű pillanatai szétszórtan, egymástól függetlenül, összefüggéstelennek tűnően sorakoznak. Csak nehezen lehet összerakni őket, hogy azután, mint egy puzzle darabjai, összeálljanak.

És akkor előttünk van a közben nénivé öregedett Kati a maga valóságában. A kilencedik ikszen is túl járó asszonyt kemény fából faragták. Az élet pedig még keményebbé tette. Arcának barázdáit a gondok szántották mélyre, a napsugár keményítette meg kapálás, meg a többi földmunka közben. A sokat látott szem határozottságról árulkodik. Titkait, sérelmeit – akár valóság, akár vélték – magába zárja. Csak ritkán és csak nagyon kevesek előtt nyílik meg. Amit élete során megtapasztalt, megtanult és az agyába vésett, azt híven őrzi és annak útmutatásait tartja egyedül követendőnek.

Mindenről határozott véleménye van. Arról is, amit nem, vagy csak hallásból ismer. Ételben csak az a jó, amit gyerekkorában megismert, amit a saját gazdaságuk nyújtott. Mást meg se kóstol. Hogy miért? Mert az rossz.

Életvitelben is csak az a jó, amit otthon látott, amiről már születése pillanatában is tudott, hiszen ősei örökítették rá.

Hanem az olvasás, az egészen más. Nem is olvassa, falja a könyveket. És nem az ócskát. Válogat, és jól. Újabban meg verseket farag. Nem is rosszat. Van humora és van öniróniája. Önkritikára ritkábban futja.

A fájdalmak, a sérelmek elevenen élnek benne, a legrégebbiek is ott parázslanak a szívében, készen arra, hogy akármikor lángra lobbanva marják a bensejét. Az ember azt hinné, hogy már rég eltemette azokat, hisz nem is beszél róluk. Való igaz, csak nagy ritkán törnek elő belőle. Magába zárja, és híven őrzi. Nem veti ki magából akkor sem, ha utólag kiderül, hogy nem annyira valóság, inkább vélték. Ám ezt legbelül megérzi. És azonnal követi az öngazolás. Ami igazából nem másnak, önmagának szól. Ugyanezzel a szisztémával farag merevséget, makacsságot erénnyé. És mindahányszor elmondja azokat, ugyanazok a szavak hagyják el az ajkát, ugyanazok a mozdulatok, szemrebbenések kísérik, ugyanazokat a barázdákat szántják még mélyebbre az arcán.

A puzzle összeállt. Kemény öregasszony néz vissza ránk ezer ránccal, élénk szemekkel. Aki hol összehúzott szemöldökkel, összeszorított ajkakkal, hol komoly tekintettel, tetszéssel nézegeti Rodin *Gondolkodóját* és olvas a szobrászról, hol örömmel ismeri fel a Colosseum képét, hol emlékeit idézve próbálja kibogozni a történelem kusza fonalát, hol vidám vers röppen ki az agyából, hol jókedvvel perdíti táncra arcának redőit, hol a múltba révedve veszi számba életének többnyire nehéz, néha keserves csalódásokat okozó, ritkábban örömet nyújtó periódusait, hol pedig szeretettel, szakértelemmel ápolja kedves virágait, növényeit.

Hanem az utóbbi időben mintha engedne a keménysége. És ahogy körbenéz mintha színesedne a világ körülötte. Tűnőben van a szürkeség, amely bár változott árnyalataiban, mégiscsak egyhangú volt. Munkát, kötelességet ölelt fel, kizárva minden mást az életéből. Igaz, volt olvasás is, tarkította a képet a szép felismerése, az abban való gyönyörködés. Csakhogy azt is elhalványította, kevésbé ugyan, de csak elfakította a beléidegzett foglalatosság, a belérögzült észjárás és magatartás. De mostanában sok mindenről lehull az egyszínűség,

hogy először csak halvány, majd erősebb, sőt: néha élesen ragyogó színeknek adja át a helyét.

Egyik nap pedig álmodott. Ó, még hozzá olyat, amilyenre azelőtt még titokban sem mert gondolni: a férjéhez simult. Józsi pedig mosolyogva fordult felé.

Amikor reggel fésülködött, ámulva vette észre a tükörben, hogy ráncai illetlenül, egymással kergetődzve, vidám táncot lejtének.

Két rózsató

Egyik nap Zsiga ásóval, kapával locsolókannával, no, meg két rózsatóval jelent meg a kertben. Csomagját lerakta a kerítés tövében, majd alaposan körülnézett. Mindenki előtt egyértelmű volt, hogy a rózsáknak keresi a legalkalmasabb helyet. Időnként felnézett az erkélyükre, ahol Klárrika hajolt ki a korláton, kezét napellenzőként a homlokához emelve, és a kertet felülről firtatva, hol süti majd eléggé a nap, hol nyújt árnyékot a forró déli hőségben egy fa vagy valami építmény, hol nem kavarog nagyon a szél, hogy vad táncra perdítse a gyöngé hajtásokat.

Zsiga egy helyen a földre mutatott, és kérdően nézett párjára. Ám Klárrika némi vizsgálódás után nemet intett, és egy kicsit balra fordította a fejét. Épp csak annyira, hogy még az ő erkélyük alatt maradjon a kijelölt pont.

Zsiga sarkával gyengén belevájt a földbe, hogy megjelölje a kiszemelt helyet. Aztán menta a kerítés oldalához a csomagjáért és az elébb kialakított mélyedés mellé helyezte. Fogta az ásót és belemélyesztette a földbe. Két gödröt ásott, elég nagyot ahhoz, hogy a töveket biztonságosan elhelyezze bennük. Gondosan belocsolta a gödröket, egyik kezével fogta az egyik rózsatóvet és egyenesen tartotta, míg másik kezével a puhára omlasztott földet a tő köré halmozta gyengéden, föl is púpozva kissé. Még valami tápoldatot szórt a halomra, majd ismét locsolás következett, amit végül gondos taposás követett.

A másik tővel ugyanezt tette.

A két új növény, testén még a faiskolában kapott felcédulázással ezután magára maradt. De nem sokáig. Zsiga ugyanis felszaladt, és letámogatta Klárrikát az elültetett fácskákhöz. Mindketten mosolyogva nézték, és valószínűleg már virágzó állapotban jelent meg lelki szemeik előtt.

Gyakorta látogatták a két csemetét. Zsiga naponta többször is. Gondozta, simogatta. De Klárrika is lejött napjában legalább egyszer a liften, Zsigába kapaszkodva, hogy meggyőződjön róla, jelent-e meg új levélke tegnap óta. És amikor megjelentek az első bimbók, Klárrikáéknál nem hordott magán boldogabb emberpárt a föld.

Klárrika pedig, aki csak nehezen tudott kimozdulni a lakásból, gyakorta elmesélte kedvenc mararának, a tarka kis papagájnak, mi van a rózsákkal. És együtt örültek a madárral.

Szeles idők jártak, és a két rózsató kecses hajlongásokkal köszönte meg Zsigának a támasztékot, amely megvédte őket a komoly bajoktól.

Aztán kinyíltak a rózsák. Hatalmasak voltak, üdék és illatosak. Kárminpiros színük a gyenge szellőben olyan hatást keltett, mintha egy-egy élő szív dobbanna.

Gyönyörűek voltak. És most már nemcsak Zsigáék, hanem az egész ház gyönyörködött bennük.

Klárrika minden nap meglátogatta őket, pedig egyre nehezebben mozgott. Eleinte csak botot kellett igénybe vennie, míg másik keze görcsösen kapaszkodott az urába. Aztán már csak tolókcocsiban tudott a kertbe látogatni.

Mindig csendes volt, de most még csendesebb, még szótlanabb lett. És egyre

ritkábban jelent meg mosoly az ajkán. Hárman tudták csak felvidítani: Zsiga, aki még mókázni is hajlandó volt, hogy lássa Klárika nevető arcát, Pityuka, a kis papagáj, aki már évek óta csendes és megértő hallgatója volt Klárikának, valamint természetesen a két rózsató.

Beköszöntött az ősz. Hideg szelek fújtak, a hatalmas esőcseppek majdnem vízszintesen csapódtak élesen az emberek arcába. A rózsafák lehajtották fejüket és bánatosan ingadoztak a szélben.

Klárika már nem tudott kimenni az erkélyre se. Csak Zsiga elbeszéléséből tudta meg, hogy mi történik kinn, a kertben. Illetve nem pontosan úgy értesült róla, ahogyan valójában volt. A férfi a szelet nem említette, sem a rózsaszirmok lehullását, a virágok csendes, bánatos haldoklását.

Klárika nem szólt semmit, csak megértően bólogatott. Nagyon is jól tudta, mi van a virágjaival. Azaz megérezte. Ezt aztán – ha kettesben voltak – el is mondta Pityukának. Aki megértően bólogatott, majd hízelegve tapasztotta csőrét barátnéja arcához és halkán duruzsolt a fülébe, hogy megvigasztalja.

Klárika az ablakból látta, hogy közben megérkezett a tél is. Az emberek vastag kabátban járkáltak, fázósan összehúzva magukat. A ház kazánja finom meleget bocsátott a radiátorokba, az asszony mégis fázósan fogott össze magán egy meleg kendőt. Zsiga is beöltözött a télikabátjába, sálát tekert a nyakába és a fülét is takaró sapkát húzott, amikor vásárolni ment.

Klárika állapota fokozatosan romlott. Éjszaka lett rosszul. Szerencsére a mentők hamar érkeztek. A sápadt asszonyt hordágyon vitték. A mentősök megengedték, hogy Zsiga is velük menjen. Zsigában ugyan egy pillanatra felmerült, hogy kocsival kíséri a mentőst, de olyan remegés fogta el, hogy nem mert a volán mellé ülni.

Klárikát mindjárt betolták egy szobába, aminek az ajtaján az állt: Vizsgáló. Zsiga hol leült, hol járkált, hol toporgott szinte egyhelyben. Sok idő telt el, és a folyosón nem volt egy lélek sem. Nem tudott senkitől sem érdeklődni. Szemei szárazon, üresen tapadtak a vizsgáló ajtajára.

Végre kinyílt. Klárikát tolták ki rajta. Egy ápoló tartott valami palackot magasan, amelynek a zsinórja, tüvel a végén Klárika karjába fúródott. Az orvos jött utánuk. Azonnal Zsigához lépett, megakadályozva őt abban, hogy a felesége után menjen.

– Most nincs különösebb baj – mondta. – Jelenleg stabil az állapota. De meg kell mondanom, a betegsége olyan stádiumba lépett, hogy bármikor bármi megtörténhet – fogta meg a kezét Zsigának. – Most az intenzívra visszük, ahol állandóan figyelhetjük. Főleg arra kell vigyázni, hogy semmi olyasmit ne mondjanak neki, amin felizgathatja magát. Most pedig kérem, hagyja pihenni. Az infúzióban nyugtató is van, pillanatnyilag is alszik. És csak reggel beszélhet vele. Menjen nyugodtan haza.

– Egy pillanatra se mehetek be hozzá? – kérdezte csalódottan Zsiga. Az orvos nemet rázó fejét látva azért még könyörögve hozzátette: – Csak az ajtóból néznék rá. – És mivel választ nem kapott, tovább könyörgött: – Csak egy pillanatra...

– Jó. De valóban csak egy pillanat legyen.

Zsiga tehát bepillantott. Klárika fehér arccal, lezárt szemekkel feküdt az ágyon. Zsiga nagyot sóhajtott, aztán elindult. Szót fogadott az orvosnak, bár nyugodt egyáltalán nem volt.

Fogott egy taxit és hazament. Az üres lakásban hirtelen nagy hideget érzett maga körül, pedig 23 fok volt. Odament Pityukához és elmesélte a történeteket. A madárka oldalt fordított fejjel figyelmesen hallgatta, majd Zsiga vállára szállt és valamit súgott neki.

A férfi nem feküdt le, pedig igencsak fáradt volt. Elvetette magát egy fotelban. Tekintete a semmibe meredt, hanem az agya az állandóan járt. Hol imádkozott, hol káromolta a sorsot, amiért az ő Klárikáját sújtja ilyen kegyetlenül. Végül a fáradságtól elszunnyadt.

Másnap hajnalban kelt, gyorsan elkészült és irány: a kórház.

Klárka mosolyogva fogadta.

– Nem szabadulsz meg tőlem ilyen könnyen – és gyengéden viszonzta Zsiga simogatását. – Teljesen jól vagyok. Tőlem akár haza is mehetek.

– Hát azt meglátjuk. Megyek és megkérdem az orvost, mik a kilátások.

Az orvos pedig igazolta Klárka felvetését. Igaz, nem aznap, de két nap múlva elengedi.

Zsiga éppen át akarta adni magát az örömnél, amikor a doktor további szavai eléggé lehangolták: – Sajnos, többet nem tudunk tenni. Ebben az esetben tán még jót is tesz az otthoni környezet. Csak egyet tudok ajánlani: sokat pihenni, nagyon óvatosan mozogni. És semmi izgalom.

Klárka mosolya azonban megnyugtatta. Az asszony szeme azt mondta: „Ne félj, nem hagylak magadra. Mindig melletted leszek.”

És valóban. Klárka láthatóan jobb állapotba került. Bár nem tudott többet mozogni, továbbra is naphosszat üldögélt otthon, és csak ritkán mert kimozdulni, akkor is kerekesszékekben, Zsiga segítségével. Hanem a mosoly szinte állandóan ott ragyogott az arcán. Zsigának is, Pityukának is bőven kijutott belőle.

Csak akkor felhősödön el az arca, amikor Zsiga vásárolni ment vagy a rózsafákat pátyolta. Ilyenkor Klárka még Pityukával is szomorúbban társalgott.

– Tudod, lelkem, úgy féltém ezt a Zsigát! Mi lesz vele nélkülem? Márpedig neked igazán megsúghatom, bizony, nincs sok időm hátra. A kórházban megálmodtam, hogy nemsokára meghalok. De kérlek, ne áruld el előtte, amit most elkotyogtam neked – tette csendre intve ujját a szája elé. – Legyen ez a kettőnk titka.

Zsiga szomorúan látta, hogy az egyik rózsafa kókadozik. Öntözte, babusgatta, cirógatta, különféle tápfolyadékot adott neki, minden hiába. A virágok szirmai lekonyultak, majd fonnyadozni kezdtek. A levelek is szárazzá, zörgéssé váltak. Ettől pedig Zsiga tekintete vált borússá. Hanem asszonya előtt igyekezett titkolni a bajt. Mindig vidámra erőltetett arccal számolt be a két fa életéről.

Nem sok időbe telt, míg Klárka igyekezete, hogy egészségesnek mutassa magát, kudarcot vallott. Olyan fájdalom gyötörték, hogy nem tudott titkolóznival tovább Zsiga előtt.

Ismét kórházba került. Igaz, nem volt sokáig ott, hamar hazaengedték. Am a rosszulletek szaporodtak, Klárka szinte ingajaratban volt otthona és a kórház között.

Zsiga természetesen naponta többször is látogatta. Vitte a finom falatokat, megigazította az ágyát, felültette, támasztotta. És mesélt. Pityukéről és a rózsafákról. Persze, a meséjében nem szerepelt az egyik fácska kínlódása.

Így ment ez heteken, hónapokon át. Mígnem egy este, amikor Zsiga Klárka kezét fogta, hirtelen egy erősebb szorítást érzett, aztán Klárka örökre elcsendesült.

Zsiga nem tudta, hogyan keveredett haza. Éjszaka nem aludt. Csak forgolódott az ágyában, és hallgatta az erős szél sívítását. Néha úgy hallatszott, mintha sírna, zokogna a szél. Zsiga úgy érezte, hogy az is Klárikát siratja.

Reggel korán készülődött, hogy bemenjen a kórházba, elintézni az ilyenkor szokásos szomorú ügyeket. A kertben megdöbbenve látta, hogy a beteg fát az éjszaka

kitépte a szél a földből. Ott feküdt a másik mellett, bénán, halottan.

Ha jön a gólya

Vijjogva robog a mentőautó Szigethalom irányából a fővárosba. Sürgős az útja. 1949-et írunk, nem a gyér forgalom indokolja a fény- és hangjelzést. Épp a nyári munkák dandárja van, és ilyenkor, kora hajnalban egy-egy szekér halad lassú iramban, néha még traktor is pöfög ráérősen az úton, de gyalogszerrel is ballagnak a földek felé. Egyszóval, nem árt, ha előre félrehúzódnak. Nem is akadályozza semmi az útjukat, hamarosan fékeznek a kórház szülészeti pavilonja előtt.

Két ember sietősen viszi hordágyon be a kismamát, aló keservesen jajgat. Nem csoda, már második napja vajúdik. Utána fiatalember ugrik ki a kocsiból pörge kalapban, kezében egy hatalmas, hajnalban frissen a kertből szedett, ám a nagy melegben már kókadó csokrétaival. Nagy léptekkel igyekszik az asszonya után. Végül a vezetőülés mellől sántikálva kászálódik ki egy idősebb parasztember, botjára támaszkodva pihenve ki a leszállás fáradalmait, hogy aztán minden erejével próbálja utolérni a másik kettőt.

A vizsgálat után az orvos int, és viszik is egyenesen a fiatalasszonyt a szülőszobára. A két férfi utána. Csak akkor ülnek le a folyosón, amikor az orruk előtt becsukódik az ajtó. Nem szólnak egy szót se. Hallgatagon ülnek, szemük az ajtót lesi.

Az kisvártatva ki is nyílik, egy háziterhes jön ki sietve és futtában veti oda a két férfinak: – Megjelent a koponya.

Az öreg nagyot sóhajt és elégedetten bólint. A fiatal nem tud mit kezdeni a közléssel. De nem kérdez, a másik meg nem magyaráz. Várnak hát tovább.

Még félóra sem telt el, mióta megérkeztek, amikor a felvételnél már látott orvos jelenik meg mosolyogva.

– Gratulálok – nyújtja a kezét a fiatalnak. – Gyönyörű szép, egészséges kislánya van.

Az újdonsült apa mosolyra húzódó szája hirtelen megkeményedik. A virágot a földhöz csapja és elrohan.

Az orvos csodálkozva néz utána. Keze még ott árválkodik a levegőben, csak lassan húzza vissza.

Az öreg feláll: – Igaza van a vejeknek.

A szülész felhúzza a szemöldökét erre a váratlan kijelentésre. A másik mindjárt magyarázatot is ad.

– Mondtam az asszonynak már tegnapelőtt, hozzuk be a lányomat. Mert amelyik poronty soká készülődik, az lány lesz. Nem hallgatott rám. Pedig elhiheti a doktor úr, van tapasztalatom. Négy családom van, kettő fiú, kettő lány.

– Drága bácsi! Nem akkor dől el, lány lesz vagy fiú. Higgye el, nincs annak semmi jelentősége, hogy „soká készülődik” vagy sem.

De az öreg csak legyint. Végignéz a fiatal doktoron. Honnan is lehetne neki annyi élettapasztalata, mint neki. Nem válaszol, csak sántikálva baktat a veje után. Anélkül, hogy akár csak egy pillantást is szánna a lányára és újszülött unokájára.

Mit tehet az orvos? A két karját tehetetlenül tárja szét és megy a dolga után. Mert –

hogy el ne felejtsem megemlíteni – a történet idején az orvostudomány még nem tudta megmondani a leendő jövevény nemét annak megszületése előtt.

Az asszonyka teszi, amit a többi: szoptat, amikor mellé teszik a babát, közben becézgeti, csókolgatja. Ilyenkor boldog öröm ül ki az arcára. Aztán felkel, amikor engedik, sétál a folyosón, amikor már bír. És befordul a fal felé látogatáskor, mert hozzá nem jön senki. Nem beszél a szomszédaival, nem panaszkodik. Csak reggelente próbálja vízzel eltüntetni a vörösséget a szeme körül.

Harmadik nap látogatáskor valaki megérinti a karját és miközben megfordul a fal felől, nagyot dobban a szíve. Ismerős hangot hall.

– Itt vagyok, Julis.

Ő meg hálásan néz az urára. Lám, mégis eljött az ő Ferkéje. Végignéz rajta: bizony, nincs még egy ilyen deli legény az egész világon. És milyen erős! Nincs is olyan a faluban, aki úgy vágná a rendet, mint ahogy ő. Kapkodhatja az ember lánya a kezét, lábát, hogy a markot szedje utána. Aztán milyen gyengéden tudja átölelni azzal az izmos karjával. Körülnéz a szobában, látja-e mindenki, hogy látogatója van.

Ferke meg csak topog zavarában. A szemét lesüti: fél, hogy túlságosan is ellágyul. Hisz az is elég, hogy bejött hozzá. Hát, ami még hátravan!

Elő is húzza hátratett kezét és egy kis batyut nyújt át:

– Itt e egy kis leves. Anyám levágta a kendermagost. Belétette a máját is, a zúzóját is. Hogy mielőbb erőre kapj. A csuprot jól be is bugyolálta. Még mindig meleg. Egyél, no.

Hát ezen túl van.

– Hol találok kanalat? – kérdi, miközben kibontja a szalvétából a még gőzölgő, étvágygerjesztő illatot lehelő, széles szájú, hólyagpapírral lekötött cserépedénykét.

Julis méltányolja a látogatást is, a tyúklevest is. Nagy dolog ám, hogy ő kapja a máját, zúzóját. Az csak ritkán jár másnak, mint a ház urának. Az pedig az ő Ferkéje, amióta az öreg lábát ellapította a szekér kereke. És a cérnametélt benne. Amilyet csak az ő anyósa tud gyúrni. Megilletődötten kanalazza hát a levest.

Ferke meg szerelmes pillantásokat vet az asszonykájára. Most teheti, Julis nem látja rajta az elgyengülést, a csuprot nézi.

Hej, férfibüszkeség ide vagy oda, hogy megölelgetné, hogy megcsókolgatná, ha nem lennének itt a kórteremben annyian...

A leves elfogyott, Julis a száját törli. Ferke úgy ítéli, ha marad még, veszít a méltóságából.

– No, akkor én megyek – mondja, de csak áll ott sután, egyik lábáról a másikra nehezedve. Egyik kezében az üres csupor, azt nézi mereven. Szólni is akarna még, meg nem is. Kínlódik.

– Te, Julis – találja meg örömmel azt a kezdetet, amiből lehet még akár csak egy elköszönés is. Már, ha magába tudja fojtani azt, ami erőszakkal ki akar türemkedni belőle. Ami aztán végül csak kibuggyan a száján: – Megnéztem a lányt... Fiát... megteszi.

Mikro-szociográfia

Átellenben lakópark épül. Az utolsó három épületen dolgoznak. A legelső már szinte kész, csupán apróbb javítások, kiigazítások vannak hátra, miközben a kapu előtt megáll egy-egy bútorszállító kocsi. Máshol függöny takarja az ablakot, egy erkélyen pedig néhány, feltehetően már kiürített doboz éktelenkedik. A második házban még javában folynak a belső szerelések, a külseje csupasz, a bepucolás majd eztán következik. A harmadik építése a negyedik szintnél tart, az égbe meredező betongerendák között most rakják ki téglákkal.

Nem ám lakótelepi kockaépületek sorakoznak itt, hanem több színben pompázó, ívelt falakkal körülvett házak, körbe kerített parkkal. A belépést a kerítés kapujában álló portásfülke zárja el. Mellette kutyaól, az előtt nagytestű fekete kutya van nappal kikötve, éjjel szabadon eresztve.

Éjjel, nappal folyik a munka. Nincs szabad szombat és vasárnap nincs munkaszünet. Kopácsolnak egész nap, ide-oda mozog a hatalmas daruk gémeje, hanggal jelezve, hogy merre, hova viszi a terhét. Az emberek jönnek, mennek, artistának is beillő biztonsággal mozogva minden védőeszköz nélkül a szédítően magas, mellvéd nélküli szintek szélén és a még magasabb, ferde tetőn.

Aztán egyszerre csak, december elején minden elcsendesül. Egy-két ember lézeng néha a területen kutyát etetni, valamit gyorsan elintézni, hogy utána átadja a terepet a semmittevésnek. Úgy hírlik, elfogyott a pénz, leállt az építkezés.

Az idő múlik, december vége felé járunk. Huszonkettedikén, pénteken kora hajnalban a bejáratnál gyülekeznek a munkások. Téblábolnak, beszélgetnek. A munka azonban továbbra is áll. A tömeg gyűlik, délre már jócskán toporognak a szerencsére nem nagy hidegben. Úgy ötvenen lehetnek. Néhány szót váltanak egymással, azután csak hallgatnak, nézelődnek. Láthatóan várnak valamire. Az állandóan ott bámészkodóktól tudjuk meg, hogy a pénzükre várnak.

Persze, hisz a nyakunkon az ünnep. Utaznának haza, vinnék a bérüket. Otthon az asszony már nagyon várja. Vásárolni kéne. Még az élelemnek is híja van, és jó lenne valami csekélységgel örömet varázsolni a gyerekek arcára is.

Ám nem érkezik senki, aki orvosolná a bajukat. Délután két órakor már oszladozik a tömeg, csupán néhány optimista marad. Négy órára azok is elfogynak. Az utolsó felnéz az egyik erkélyre, ahol éppen egy összekötözött fenyőfát lógnak ki. Legyint egyet, összehajtja a nejlonszatyrot, amibe a mostanában megnyílt bevásárló központban akart venni az asszonynak meg a pulyáknak valami kis édes meglepetést. Most begyűri üresen a zsebébe, majd lassú, nehéz léptekkel elballag. Fáradtnak érzi magát. Pedig nem is dolgozott.

2006. Két nap múlva karácsony.

Veszélyben a házasságom

Késő délután János azzal a hírrel érkezett meg a nyaralóba, hogy telefonált a festő, minden rendben van, költözhetünk haza.

– Na, látod – mondtam –, ennek is csak vége lett egyszer. És igazán nem volt olyan rémes. Máskor is kijövünk ennyi időre. Volt már nem egyszer, hogy az egész nyarat kinn töltöttük, és innen jártunk be dolgozni.

– Először is az egészen más volt. Mert ha valamit otthon hagyunk, akkor elmehettünk érte. De most? Az egész lakás fel van fordítva, a bútorok a fejük tetején

állnak, a ruhák egymásra slihtolva gyúródnék a szekrénybe zárva. És a könyvek?! Becsomagolva hevernek a fészerben, és pont a nagyszótárak meg a lexikonok vannak legalul!

– Na de mégiscsak rendes, tiszta lett az egész lakás. Már nem lehetett tovább halasztani. Te is láthattad, hogy itt-ott beszakadt a tapéta, az ajtókról helyenként lekopott a festék, a külső ablaktáblákról nem is beszélve. A plafonon meg feketés-szürke csíkok tanúskodtak a fűtésről. Majd meglátod, ha belépsz a lakásba, megcsap a tisztaság szaga.

– Köszönöm, nem kérek belőle! A tapéta hibáit el lehet takarni egy képpel vagy bútorral, az ajtók kopását szinte észre se lehet venni, kívül pedig a kutya se nézi az ablakokat. Mellesleg mondd, te soha nem hallottál még patináról? Tudod, az egy olyan elváltozás a felületen, ami csak növeli valaminek a becsét. Hát ilyenek a plafon füstcsíkjai is.

– Ne beszélj bolondokat! Holnapra szépen megnyugszol, és örülni fogsz, hogy túl vagyunk rajta. Inkább csomagoljuk be azt, amit feltétlenül be kell vinni magunkkal. Reggel bemegyünk a kocsival, és mire hazajössz, rendben lesz minden.

Nekifogtunk a pakolásnak, miközben János állandóan morgott. Estére azonban lecsendesedett, és több szó nem esett a pesti lakásról.

Reggel kicsit korábban keltünk a szokottnál. Gyors készülődés, és időben indultunk althoz, hogy munkába menet előtt egy kis kitérővel a ház elé kerüljünk. Ott én kiszálltam, János letette a kapu elé a csomagot, és máris hajtott tovább.

Én meg nyitottam a kaput, vittem a csomagot, letettem a küszöbre, és kizártam a bejárati ajtót.

Amikor benyitottam, visszahököltem. A bútorok nagy fóliákkal letakarva, rajtuk ujjnyi por. Ahol pedig a fólia lecsúszott a bútorról, ott a fán vagy a kárpiton virított a ragacs és a piszok. Ugyanilyen volt helyenként a parketta a szobákban és a kőburkolat az egyéb helyiségekben. Ahogy beléptem, a levegő mozgására porfelhő szállt fel körülöttem.

A munkát bútormozgatással, takarítással rendeltük meg, ezért a látottakat igen furcsálltam. Azt meg végképp nem tudtam hová tenni, hogy ilyen körülmények között miért jelentkezett azzal a festő, hogy minden oké, költözhetünk vissza.

Tanácsstalan voltam. A csomagot minden esetre kinn hagytam a küszöbön, és nagyon óvatosan beljebb léptem, hogy körülnézzek. Hát, nem volt szívderítő, amit láttam.

Kisiettem a kertbe, hogy por helyett levegő áramoljon a tüdőmbe. Ott álltam a nyitott ajtóban, és a táskámból igyekeztem előkotorni a festő mobilszámát, amikor felberregett a szobában a telefon. Vigyázva araszoltam a készülékhez, nehogy odaragadjak valamihez, és lehetőleg minél kevesebb port kavarjak fel. A festő jelentkezett:

– Bocs, hogy nincs kitakarítva. Rita tegnapi ígérte, csakhogy a kisfia tegnapelőtt egész éjjel bömbölt. Az istennek se hallgatott el, pedig az anyja mindent megpróbált. Reggel azután rohant vele az orvoshoz. Kiderült, hogy semmi baja, csak csikar a hasa. Glicerinkúpot rendelt a doktor. Az aztán használt. Mire megérkezett a nagymama, a pici már aludt. De Rita is. Mint akit fejbe vágta. Vagy, mintha a Búd Spencerrel lett volna nézeteltérése. No, a mama el is vitte a gyereket, hogy nyugodtan alhasson a lánya. Az meg egész nap nem ébredt fel. Ma meg máshová kell mennie. De holnap reggel ott lesz. Holnapután meg lehet hazaköltözni. De ez már egészen biztos. És akkor majd megnézhetik, milyen szépen dolgozik. Azért nincs harag, ugye? Még egyszer bocs, de nagyon sietek, le is teszem a kagylót. Kézcsók!

Ugyan, miért is haragudnék? Mindössze arra kell vigyáznom, hogy elég lassan mozogjak, mert különben a felszálló portól megfulladok. Továbbá egy nap szabadságom veszett kárba, mert minden mozdulatomra odaragadok valamihez, a ruhámat és a cipőmet pedig szürkésfehér réteg borítja. Szóval, így semmiképpen sem tudok bemenni a munkahelyemre, egyéb öltözésem pedig Dunavarsányban, illetve az itt közepén egymásnak fordított szekrényekben található. Apropos: munkahely. Be kell telefonálnom, hogy ne várjanak. Már előre jeleztem, hogy az elkövetkező napok egyikén sürgős rendrakási kötelezettségeim elszólítanak a hivatásomtól, így most csupán jeleznem kell, hogy ez a nap most érkezett el. Holott rendezgetés helyett legfeljebb malmozni tudnék, azt is csak nagyon lassan, nehogy megmozduljon a levegő. Ha pedig pénteken jön a Rita takarítani – nagyon remélem, hogy így lesz akkor szombaton és vasárnap elrendezek mindent, nincs szükségem újabb szabadnapra.

Úgy döntök, hogy fogom a behozott batyut, és visszamegyek a nyaralóba. Persze, Jánost értesíteni kell, hogy ne ide menjen haza délután, hanem oda. Ajjaj! Most aztán hallgathatom, hogy ugye, ő megmondta, hogy érezte, még nincs vége, hogy fel se tudom mérni, mibe taszítottam és a többi, és a többi. De talán egy kicsit lehiggad, mire személyesen találkozunk.

Piszok szerencsém van. Nincs a helyén, és így üzenetet hagyok neki. No, ettől egy kicsit jobb lesz a kedvem. Bezárom mindent, fogom a szatyrot, ami nehéz, mint a só, de mit tehetek? Arra nem számítottam, hogy autóbusszon cipelhetem vissza. Ráadásul sanda tekintetek kísérik a buszban enyhén megviselt külsőmet, miközben igyekeznek tisztas távolban maradni tőlem. Én meg azt se tudom, hogy húzzam össze magam a peron sarkában.

János komoran száll ki a kocsiból. A „szervusz”-on kívül egy árva hangot nem lehet kicsalni belőle. Szótlanul eszik, pedig sztrapacska készíttettem, amit – tót ivadék lévén – imád. Enni pedig úgy szokta, hogy először a tányérja fölé hajol átszellemült arccal, hogy magába szívhassa a galuskát finom pókhálószerűen behálózó juhtúró és az étel tetején étvágygerjesztően és piroslón terpeszkedő porcok látványát és illatát. Csak ezután lát hozzá. Most úgy kanalazza, illetve villázza, mint a gyerekek a spenótot. Percekig forgat a szájában egy falatot, amíg végre lenyeli. És hiába kérdezem, hogy mi újság az intézetben, nem válaszol semmit. Holott a munkájáról szeret beszélni. Most azonban nem! Újságot vesz elő, úgy tartja kettőnk között, hogy ne is lássam – vagy ő ne lásson engem. Ilyet máskor nem szokott tenni.

Átjönnek a szomszédék, hoznak egy kis halat. Géza fogott délután egy pontyot.

– Ekkorát – mutatja, körülbelül egy méteresre tárva szét a karját.

– No, nem egészen – helyesbít Vera. – Körülbelül harmada akkorát.

János kissé morózus. Miközben kávézunk a teraszon, Vera megkérdezi: – Valami baj van?

– Á, semmi – sietek válaszolni. – Úgy látszik, kicsit fáradt.

– Nem csoda, ebben a hőségben naponta bejárni Pestre. Nem unod? – kérdi Géza.

– De. Nagyon! – mondja férjürem őszintén sóhajtva, ma este először nézve rám, hogy értsek a szóból.

Másnap János még mindig morcos. Reggel most is csak egy fogán átszűrt köszönésre szánja el magát. Este pedig tovább durcáskodik. Dacos hallgatással jelzi, hogy ezek után megszűntem létezni a számára. Egész este olvas, vacsoránál felcserélve a könyvet az újságra, mert amögött tökéletesen el lehet bújni.

Lefekvés előtt kénytelen vagyok én megszólalni: – Akkor én holnap korán reggel bemegyek. Vihetem a kocsit?

– Beviszlek – közli kegyesen. Majd magyarázatképpen hozzát teszi: – Be kell mennem holnap is az intézetbe. És csak a szokásos időben tudok eljönni.

Azután újra elnémul. Én meg halkán sóhajtok fel, hogy megint mázlim van, nyugodtan dolgozhatok egész nap.

Reggel azután, amikor már úton vagyunk, megered János nyelve.

– Csak azt szeretném közölni veled – közli feszesen – hogy ez volt az utolsó eset. Több festést, mázolás, renoválást, felújítást, átalakítást és más hasonlót nem viselek el! Vedd tudomásul: ha még egyszer ilyesmire vetemedsz, akkor köztünk vége mindennek! Elválok tőled! Mert unom azt, hogy ha belépek a lakásomba, akkor idegen embereket kell kerülgetnem, akik úgy tesznek, mintha én lennék az útjukban, pedig ők vannak az enyémben. Nem szeretem, hogy bárhová lépek, valami tapéta vagy más efféle ragad a cipómhoz, és ha odébb akarok menni, akkor egy nagy fóliát is húzok magam után, amire valaki egy színes kotyvalékkal teli vödört állított, és az a következő lépésnél a nyakamba zúdul. Ha volna igazság a földön, akkor az ilyesfajta felfordulás előidézését a legnagyobb bűnök közé sorolnák. És nagyon remélem, nincs messze az az idő, amikor az emberiség elleni büntetnek deklarálják. Szóval, úgy gondold meg, hogy a legközelebbi festés, mázolás, renoválás vagy más, hurcolkodással és rumlival járó merénylet esetén beadom a válópert. És elköltözöm. Akkor aztán olyan káoszt csináltathatsz, amelyet akarsz.

Szokatlan ez a kirohanás. Bár mindig nehezen viselte a rendcsinálást szükségszerűen megelőző rumlit, de azért ekkora cirkuszt nem csinált belőle. Valahogy jobban bírta az ezzel járó gyűrődést. Jobbnak látom, ha most hallgatok. Csak magamban átkozom a lusta embereket, akik inkább magukra húzzák ilyenkor hajnalban a takarót ahelyett, hogy itt kocsikáznának az 51-esen, okot adva arra, hogy' kedves páromnak a forgalmat kelljen figyelnie, és leszálljon az inkriminált témáról. De nem! Olyan gyér a forgalom, hogy akár behunyt szemmel is lehetne vezetni.

És nem mulasztom el az alkalmat, hogy gondolatban immáron sokadszor hálát adjak Otti kolléganőmnek, aki eladó dunavarsányi telkével eltérített minket egy balatonlelleinek a megvételeitől, aminek következtében mindössze alig 20 kilométernyi út áll most János rendelkezésére, hogy bűneimet felsorolja.

Nem vagyok képes megérteni, hogy a férfiak hogyan képzelik el az otthoni rend és tisztaság megteremtését és fenntartását, aminek meglétét természetesnek veszik, de felháborodnak, ha bármilyen csekély kényelmetlenséget kell ennek érdekében elviselniük. És anyáról lányra, lányunokára szálló tapasztalatból mondom, hogy ilyenkor a legjobb megnémulni. Sőt, ha lehet, megsüketülni.

Ő pedig nem adja fel, hanem folytatja.

– Nincs az a bíró – mondja mély meggyőződéssel –, aki ennek a ramazurinak a megismerése után ne borzadna el, és ne tartaná jogosnak válási szándékomat.

Igyekezem büntudatot mutatni, de ez sem hatja meg.

– Hát, légy szíves ezt megjegyezni – fejezi be. – Nagyon szeretném, ha ma már a saját ágyamban pihenhetnék, és nem kellene vödörket, létrákat, állványokat kerülgetnem. És nem ragadna minden a lakásban – azzal a házunk előtt kirak a kocsiból.

Köszönés helyett még egy nagyot fúj némileg elégedetten, hogy kiadta a mérget.

Félve tárom ki az ajtót. Behunyt szemmel lépek be, és csak akkor nyitom ki, amikor megkapaszkodtam a kilincsbe.

Ragyogó tisztaság fogad. Elveszem a kilincsről a kezem, és megnézem. Nem lett poros! És nem ragadtam hozzá! Lassan lépegetek befelé. Gyanakodva nézek szét, de

sehol semmi hiba, amibe beleköthetnék. Minden a legnagyobb rendben.

Kicsomagolom a könyveket és helyre rakom. Nem tart soká, mert sorrendben szedtem le, és a csomagokat megszámoztam. Felrakom a szőnyeget, a függönyöket. Alig múlik el dél, mire végzek. Még kiszaladok vásárolni. Egy' kis vadvirágcsokrot is veszek az asztalra. Így várom Jánost. No, meg lecsóval, mert ez a második számú kedvenc, ha eltekintek a kovászos uborka iránti olthatatlan vonzalmától.

Jókedvűen jön haza. Nem néz körül, egy szó megjegyzést se tesz, hogy jó, milyen szép minden, vagy valami hasonlót. Mintha misem történt volna. Egyedül az utal a közelmúltra, hogy' három szál szegfűt nyújt át, amit rögtön az asztalra teszek, eltávolítva a főhelyről az általam vett csokrot.

Csevegünk semmiségekről, vacsorázunk és tévézünk, olvasunk, majd eltesszük magunkat holnapra.

Az otthoni hercehurcáról többé nem esett szó. És vita sem volt több. Hacsak azt nem számítom annak, amikor rá akartam erőszakolni, hogy végre csináltasson egy új öltönyt magának. De ez nem fenyegetett olyan következményekkel, mint az a másik. És az én győzelmemmel végződött!

Szóval, élünk tovább gondtalanul, boldogan, mint azelőtt.

Már eltelt néhány év, amikor a konyhában a plafonról lepergett egy kis mész. Ijedten néztem körbe. A plafon fekete, a falon a csempe fölött színes zsírpacnik éktelenkednek.

– Jaj, neee...

Várakozás

Elővette a sarokból a szakajtót. A hajolásból nem tudott mindjárt kiegyenesedni, elébb meg kellett lapogatnia ökölbe szorított kezével a derekát. Így is csak a háta közepéig sikerült a művelet, mert a karja se igen hajlott az akarata szerint. A másik kezével pedig nem segíthetett, hiszen abban már a földről néhány centire felemelt szakajtót tartotta. Amikor meg felállt, akkor is kénytelen volt abbahagyni a munkát mindaddig, míg a lihegése valamennyire el nem csitult. De hisz van ideje. Nem kergeti a tatár. Úgy, úgy. Nem sok minden van a kedvére, de ma aztán igazán nem szükséges rohannia. Tegnap mindent elrendezett a kertben. Igaz, hogy utána alig vonszolta magát, de megérte. Most nincs gondja rá. Meg aztán reggel jó korán felkelt. Alig múltott négy óra. Így az egész délelőtt a rendelkezésére áll, nem kell elkapkodnia az ebédkészítést. Mert hogy ma egészen biztos, hogy eljönnek az Ilonáék. Jó. Persze, hogy nem Ilont akart mondani, hanem leüt. Még így is szemrehányást kapott már nem egyszer a lányától, hogy erre a névre keresztelték, nem valami modernebbre. De ha egyszer nekik ez tetszett nagyon! Szép név is az Ilona. Ma is ezt adná. A tanító egyszer meg egyenesen azt mesélte, hogy még meg is verselték. Mondta is, hogy ki, de nem sikerült megjegyeznie. No, mindegy. Az a fő, hogy ma nem kell nagyon sietnie.

Itt van, ni, ez a kis csalán, amit reggel szedett. Megmetéli, ad hozzá egy kis darát, és megeteti a kiskacsákat. Aztán már csak kukoricát szór ki a tyúkoknak. Utána pedig nekifoghat a főzésnek.

Közben Mariska néni eljutott a konyhaasztalig, és kiborította a viaszosvászonra a harmattól még nedves csalánleveleket. Az üres, itt-ott már foszladozó, többé semmi másra, mint ilyesmire használható szakajtót az asztalra tette. A helye a tornác sarkában

van, de ráér kivinni akkor, amikor amúgyis kimegy. Nem húszéves már, hogy feleslegesen járkáljon, hajlongjon.

Deszkát akasztott le a szemközti falról, a fiókból kést vett elő, és megvágta a leveleket. Megkeverte a kukoricadarával egy előre odakészített pléhlábosban. Ezzel és a másik kezébe fogott szakajtóval aztán kivonult az udvarra. Ez utóbbit letette az ajtó elé, a lábossal meg kicsit előrelépett, és hívogatni kezdte az kisrucákat:

– Lílilili...li...li... li. Lílilili...li...li...li. Lílike. Lílili. Lííili.

Az öt sárga apróság kacsázva igyekezett a hang irányába. Az egyik kissé lemaradt, amikor tőle mintegy tíz centire egy legyet látott a földre repülni. Egy kicsit eltért az eredeti iránytól, és egyenesen az új cél felé tartott. Amikor pedig odaért, csőrével gyorsan odakapott. Csakhogy akkor már messze járt az a fránya légy. No, azért nem keseredett el. Hanem igyekezett a hívó szó felé, hogy még ő is idejében érkezzon a reggelihez. Ami ráadásul el sem röpül előle.

Az éhes kis sereg hamar eltüntette az egészet.

De közben Mariska néni már hozta is a kukoricát:

– Pípipípipípi...pipike...píípi...pipi...pipikém. Ajjaj. Melyikötök kerüljön a fazékba? Tán te, kis kendermagos? Igen. Azt hiszem, te leszel az – csóválta sajnálkozóan, de határozottan a fejét.

Aztán második erőlködésre sikerült is elkapni az ijedten kodácsoló jószágot. Mariska néni kicsit megkapaszkodott az ott álló szederfába, hogy kiadja magából a tyúkfogásba belesajdult derekából az éles hasogatást, aztán megint csak nyomkodva a megfájdult testrészt, bement a házba a nagykésért – amit még a fenékö oldalán végig is húzott néhányszor –, meg egy tálért, amiben majd felfogja a vért. A lábánál tartott tyúk közben kicsit megnyugodott, és csak akkor kárál megint egyet – egy utolsót –, amikor Mariska néni hátrahajtotta a nyakát.

Nemsokára aztán tollától megfosztva hevert az asztalon. Mialatt pedig Mariska néni transzírozta, Lucóka cica esdeklőn nyávogta körül gazdája lábikráját, egész testével a lábához tekeredve, nehogy megfélemedezzen az ilyenkor szokásos járandóságáról.

(Bár nem tartozik szorosan a történethez, érdemes megemlíteni, hogy a cicus koromfekete színe miatt kapta születésekor a Lucifer nevet. Azután, hogy nevével ellentétben nagyon szelíd és rendkívül hízelgő állat lett belőle, a neve a rossz hangzásúról a kedvesebb Lucókára változott.)

Bodrit is a házhoz csalogatta a baromfivágás, bár ő tisztelettudóan megállt a bejárati küszöb előtt, és hűséges szeme a finomság utáni vágyakozáson kívül azt is jelezte, tudatában van annak, hogy az ő része csak az ebéd után dukál neki.

A húsok rendre belekerültek a fazékba, melljük a megpucolt zöldség, ilyen meg amolyan hagyma, paprika, paradicsom, meg fűszer, ami kell, felöntve a kellő vízmennyiséggel, letakarva a fődövei. Az előre bemelegített sparherden rövidesen rotyogni kezdett a vendégváró húsleves.

– No, jöhet a rétes – dirigált magának az öregasszony.

Gondolkozott egy kicsit, leüljön-e elébb megpihentetni a fáradt csontokat, aztán mégis úgy döntött, hogy nem pazarolja véle a drága időt. Az egyre merevebb ízületek nagyon lelassítják a munkát, aztán egy-kettőre itt van a dél, jönnek a lányáék a nagyfiúval meg a kislánnyal, és ő még nincs sehol. Azt a szégyent nem tudná elviselni, hogy akkor kapkodjon, amikor már a delet is elharangozták.

Dolgozik hát tovább. Nyújtja, egyre vékonyabbra, áttetszőre nyújtja a tésztát, zsírozza, béleli almával és dióval, no meg természetesen szép aranybarnára dinsztelt káposztával – ami nem maradhat el teszi a tepsibe, zárja a rerbe. Aztán jöhet a krumpli

készítése, jó hagymásán, ahogyan a veje szereti. A levesben főtt mellét, combját megpirítja még egy kissé, mert mind a négyen úgy kedvelik. Ő úgyszólván csak a csontját szopogatja. Végül pedig nekifog a tésztagyúrásnak, hogy a finommetélt se hiányozzék a levesből.

Féltizenkettő van, mire végez. Éppen ideje. Hisz minden pillanatban beállíthatnak, és még magát is rendbe kell egy kicsit szednie.

Leveszi a kötényét, utána a fejkendőjét, és öszülő gyér kontyát megigazgatja. Ruhát is cserél, nehogy restelkednie kelljen a munkához még jó, de már alaposan megkopott miatt. Azt úgysem árulná el nekik, hogy bizony csak akkor nyúl a tőlük kapott újhoz, amikor várja őket. Hanem az is igaz, hogy máskor mindig van mit tennie, ahhoz meg jó a régi is.

Aztán végre leül. De csakhamar felpattan:

– Egek! Hát az asztalt is meg kell teríteni! Ha jönnek is, nincs sok idejük.

Jó, ha ebéd után megvárják, amíg egy kis kolbász-, sonkamaradékot csomagol nekik, amit még nem vittek magukkal a téli vágásból. Hát vigyék, csak vigyék! Ő amúgysem tudná elrágni, csak elnyammogna velük.

Meg is csinál mindent, rendre, ahogy elképzelte. Külön cseréptálba kerülnek a nagyobb húsok, a levesből kiszedett aprólék, külön a zöldség meg a tészta, és megint csak külön a sós meg az édes rétes. Mind ott sorakozik a még mindig meleg, de már nem forró tűzhely tetején, patyolat konyharuhával letakarva, nehogy hozzáférjenek a legyek.

Így melegen lehet tartani mindent anélkül, hogy veszítene a frissességéből. Legfőleg jó két óra múlva kezd töppedni. No, de addig semmiképp se kell várnia.

Még egyszer végignézz mindent, mielőtt végleg leülne az egyetlen karosszékre. Megnyugodva lazítja el magát: nem talál hibát semmiben.

Az órára néz. Tizenkettőt mutat éppen. Szeme az ajtóra tapad, mint aki minden pillanatban várja, hogy megnyíljk. De nem. Senki se tűnik fel a horgolt függönnyel takart üveg mögött.

Fáradtan húzza a kezét végig a haján, kezével ellenőrizve, hogy elég sima-e.

– És ha nem jönnek? – ijed meg a gondolatra. Aztán nyugtatgatja magát: – Jönnek. Persze, hogy jönnek!

Az nem létezik, hogy ma ne látogatnák meg. Hisz az elmúlt héten volt a születésnapja! Valami nagyon fontos dolognak kellett közbejönni, hogy nem látogatták meg. Valami halaszthatatlannak. Hajjaj! Olyan rohanós az életük, hogy nem csoda, ha nincs mindenre érkezésük. Hanem az egyenesen elképzelhetetlen, hogy ma sem jönnének el, felköszönteni őt. Az a két pulya is hogy csimpaszkodik belé, amikor itt vannak. Igaz, most már megnőttek, nem találhatnak sok szórakozást a falusi portán. Nemrég még maguk is kijöttek, ha a felnőttek nem értek rá. Nem nagy ügy. A falu majdnem összenőtt a várossal, ahol laknak.

Aztán igazán szép lakásuk van! Nyolcvanötben kapták. Akkor még élt a papa, ő is megcsodálta. Három szoba. Meg összkomfort. Az pedig azt jelenti, hogy nemcsak a víz van benn, hanem még külön szoba a mosdásnak. Nagy káddal és csillogó csapokkal. Meg gázzal főznek, futenek. Nem kell fát cipelni, hasgatni! Csövön jön a meleg meg a láng.

Hívták is, amikor egyedül maradt. Hogy legalább télen lakjon náluk. Próbálkozott is vele, de nem ment. Igaz, kényelmes volt, de csak nem bírta a bezártságot. Hiába, no. Őt már csak lábbal előre viszik ki innét.

Közben nézi, nézi, búvöli a bejáratot. De az ajtó csak nem akar nyíltni.

Lassan elhatalmasodik rajta a fáradtság, lecsukódnak a szemei. Eleinte fel-felrebbennek, azután csukva maradnak. Keze az ölében, a feje kissé lekonyul.

Órák telnek el, mire felriad. Ijedten, csodálkozva néz maga elé. Az óra kismutatója már a négy felé közeleg.

– Hát nem jöttek – állapítja meg elkeseredve.

Könnycsepp jelenik meg a szeme sarkában. De hamar kirángatja magát a búslakodásból.

– Á, szegényeknek megint csak közbejöhettek valami. No, sebjaj. Fogjuk a húst és leeresztjük a kútba. Ott még eláll néhány napig. Hátha addig beállítanak – vigasztalja magát.

De azért legbévül tudja, hogy arra nemigen számíthat. Felrémlik neki, hogy még a múlt heti vendégváró is ott fagyoskodik kendőbe tekerve a vízbe félig leeresztett vödörben.

Aztán valami neszt hall. A hang irányába fordul. A sparherd mellett Lucóka ráncigálja, harapdálja le a tyúkocska egyik combjáról az utolsó húscsafatot. Láthatóan a cserépedényből ráncigálta a földre az étvágyingerlő finomságot. A megkopaszodott csont mellett néhány pehelyszerű morzsa és egy-két szál párolt káposzta is hever. Ezeket Lucóka még gondosan felnyalja. Azután alapos tisztálkodásba fog. Fekete szőre csak úgy csillog a már ferdén beáramló napfényben. Mosdása végeztével még egyszer megnyalja a szája szélét. Majd nagyot nyújtózik bal első mancsával. Még a karmait is kiengedi. De csak egy pillanatra. Azután visszahúzza. Hisz nincs most ki ellen harcolnia. Mindezen közben pedig elégedetten dorombol, amivel is magára vont a elébb Mariska néni figyelmét. Zöld szemei még körbevillannak, azután lustán lecsukódnak, miközben testét kéjesen kényelembe gombolyítja.

Régi emlék

Egyik ismerősöm keresett egy kiadványt, de égen, földön sehol sem volt képes rátalálni. Valamikor munkahelyem volt a könyv kiadója, ezért felkeresett engem. Én meg régi kolléganőmet akartam felhívni, hogy tud-e még szerezni egyet. Telefonszámát keresve lapozgattam a mobilom névjegyzékében, amikor csengettek. A postás volt. Rövid idő alatt elintéztem, majd mentem vissza, folytatni a keresést. Akkor ötlött a szemembe az éppen feltűnt név: *Z. Mari*.

Nahát, a Zoltán Mari! Milyen régen beszéltünk egymással. Már nem is tudom, hány hónapja. Igaz, találkozásaink nem voltak túl gyakoriak, de ha összejöttünk, mindig is volt mondanivalónk egymásnak. Biztosan most is lenne.

Nosza, hívjuk fel! És az ujjam máris nyomta a hívó gombot. Két berregés után pedig meghallottam az ismerős hang hallóját. Éppen csak egy-két hangot adtam ki a bemutatkozásból, amikor örömmel felkiáltott:

– Te vagy? Nem is hiszem el. Már olyan régen hallottam a hangodat. De jó lenne egy kicsit összejönni. – És még mielőtt egy szót is szólhattam volna, folytatta: – Ma és holnap nagy rumliban vagyok. De mit szólnál a holnaputánhoz? Van valami programod délelőttre? Vagy meglátogathatlak?

– Jobb ötleted nem is lehetne. Nincs semmi dolgom szerdán. De, ha lenne, akkor is elhalasztanám, hogy találkozzam veled.

Mari mindig pontos. Most is épp tízkor nálam volt.

A kora nyári, kellemes meleg kicsalt minket a teraszra. Kávét szürcsölgettünk, arcunkat időnként a nap felé fordítottuk, miközben egymás szavába vágva meséltük el egymásnak, mi történt velünk utolsó találkozásunk óta. Sok mindenről esett szó, és észre se vettük, máris a múlt került terítékre. A mi korunkban óhatatlan, hogy elő ne jöjjenek az emlékek.

Mari arca hirtelen elfelhősödött. Csendesesen kezdett mesélni:

– Kislány voltam 1944-ben. Arra emlékszem, szomorúan vettem tudomásul: Grünék bezártak. Ez számomra roppant kellemetlen volt, mert bár a bezárással egyidőben nyílt egy másik szatócsbolt a községben, de igen messze. Ha bármire szükség volt, két kilométert kellett gyalogolnom oda és ugyanannyit vissza. A kisebb beszerzéseket ugyanis rendszerint én intéztem. De ez még mind semmi. Ráadásul a szüleim eltiltottak még Grünék látogatásától is. Pedig Mariska nénitől minden alkalommal kaptam valamit: szalagot, csokoládét, cukorkát. És mindig nagyon kedves volt, ellentétben az új boltossal, aki még csak nem is helybéli, hanem a szomszéd faluból járt oda. Aztán meg ott volt Imruska. Grünék hároméves unokáját nem rég hozta le az apja. A feleségének valami problémája volt a szívével – nekem persze fogalmam se volt, hogy mi – és szanatóriumba kellett mennie. Erre az időre pedig a legcélszerűbb volt a vidéki nagyszülőkhöz vinni a kicsit. Ami még azzal a haszonnal is járt – mint ahogyan a szüleim beszélgetéséből kihámoztam –, hogy a nyápic fiúcska a jó levegőn, no meg a falusi tejtől és egyéb finom falatoktól egy kicsit megerősödik. Persze, én nem ezért kedveltem meg Imruskát. Hanem döntően azért, mert hagyta magát babusgatni, ajnározni. Még fel is vehettem, pedig – utólag végiggondolva – nem lehetett neki kényelmes, hiszen erősen kapaszkodnia kellett, mert nem voltam se olyan erős, se olyan gyakorlott, hogy kellő biztonságban érezhesse magát. Nos, hát most ettől is megfosztott a szülői szigor. Amit pedig végképp nem értettem, az az volt, hogy ha titokban át is szaladtam hozzájuk, Grün néni egyből kitessékelt. És úgy viselkedett velem, mintha valami fertőző betegségben szenvednék. Vagy tán inkább úgy, mintha maga az ördög akarta volna meglátogatni őket.

Hanem anya Grünékkal szemben – éppen az üzletük bezárása óta – igencsak furcsán viselkedett. Ugyan kevesebbszer járt át egy kicsit trécselni velük – igaz, őket meg egy idő óta nem is lehetett az utcán látni –, annál gyakrabban kopogtatott be hozzájuk valami kis csomaggal, hogy szinte minden szó nélkül eljöjjön, miután a csomagját átadta. Pedig nem lehetek haragban, anya minden alkalommal megsimogatta Grün nénit.

Ám hiába érdeklődtem, nem mondtak otthon semmit. Se a bolt bezárásáról, se az addigi szokások megváltozásáról. Meg még az is furcsának tűnt előttem, hogy míg régebben anya arca mindig mosolygós volt amikor Grünékről beszélt, az utóbbi időben inkább borongósnak tűnt.

Én, ha néha el is gondolkodtam az otthoni szokások ilyenén változásán, nem sokat törődtem vele. Hisz Imruskán kívül is volt sok játszópajtásom, iskolatársam, volt elfoglaltságom bőven. Így hát – elfogadva az új módit – egyre ritkábban keseregtem a Grünékre vonatkozó tilalmak miatt.

Egyik nap anyám megint kis csomaggal ment el otthonról, és kisvártatva egy szakajtó kiscsibével tért haza. Én egész nap velük voltam elfoglalva: nézegettem, etettem, becézgettem őket. Nem érdeklődtem, honnan lettek, hisz nem először fordult elő, hogy anya vagy apa valamilyen jószággal tért haza. Igaz, aznap nem volt piac, de ilyen csekélységekkel nem foglalkoztam.

Este a babámmal játszottam, és persze, minden szóra figyeltem, amiről anyáék a

konyhában beszélgettek. Anya éppen azt mesélte, hogy Grün néniék kérték meg, hozza el tőlük a kiscsibéket. Nekik holnap menniük kell, nem akarja sorsukra hagyni az apróságokat. Van ugyan egy kis kukoricájuk, de az az üzlet raktárában maradt, amit lezártak, lepecsételtek. De majd ha hazajönnek, akkor megadja, amit rájuk kell költeni.

Apa nem szólt semmit, komor, felhős arccal hallgatott. Aznap este nem is igen beszélgettek. Mindketten hallgatók voltak és szomorúnak látszottak.

Másnap hiába mentem ki még hálóingben a konyhába reggel, álmos szemeimet törölgetve, az asztalnál, a helyemen nem találtam semmi finomságot. Pedig anya igencsak kényeztetett ilyesmivel minden nap.

„Anya” – kezdtem a nyafogást.

Ám ő kurtán odavetette: „Hagyjál most, nem érek rá”.

És továbbra is sebesen foglalatostkodott valamivel, nem is értettem, hogy mivel. Valami ételekből – kenyérből, sült húsból meg valamiféle buktából – készített csomagot, igyekezve minél kisebbre formálni azt. Majd a ruhájára bő kendőt kötött – pedig nem is volt hideg, – fogta a kis batyut és a kendő alá rejtve kisietett az útra.

El is felejtettem a nassolás utáni vágyamat, olyan kíváncsivá tett a szokatlan esemény. Úgy ahogy voltam, hálóingben és mezítláb siettem anya után. A kapun kívülre kerülve, nem mertem tovább menni.

De nem is kellett. Mert onnan mindent láttam.

Egy szekér állt tőlünk egy csöppet jobbra. A kocsis a bakon csendesen pipázott, miközben többen is felmásztak egymást támogatva a szekérré, kis cókókjukat tartva a kezükben. Sorban leültek a kocsin keresztbe rakott deszkákra. Hang nélkül bólintottak egymás felé, egyikük sem szólalt meg. A szekér mellett egy szuronyos csendőr állt. Aztán jött egy másik kakastollas is, egy öregasszonyt meg egy öregembert kísérve. Mindketten nehezen kászálódtak fel. Grün bácsiék már fenn voltak. Jenő bácsi felállt, hogy az öregeknek segítsen, de az egyik csendőr puskatussal akadályozta meg ebben.

Ezt látva, sírva fakadtam. Anyám rám nézett, gyorsan odament a kocsihoz, a kis csomagot – ezt tisztán láttam – gyorsan odadugta Grün néniének, majd sietve megölelte őket. Az egyik csendőr mérgesen elzavarta.

Anya igyekezett felém, hátat fordítva a szuronyosoknak, szinte eltakart előlük a kendőjével, és gyorsan betuszkolt a kapunkon.

Kérdősködni akartam, de sírós arcát látva megijedtem, hogy valami baja van, inkább nem szóltam.

Mari elhallgatott. Súlyos csend nehezedett ránk. Szótlanul ültünk a teraszon. Egy repülő búgott el felettünk, a napfényes égen halvány kondenzcsíkot húzva maga után. Zúgása egy pillanatra magára vont a figyelmünket...

Barátnőm azután halkán, alig hallhatóan folytatta:

– A csibék nálunk maradtak. Megnőttek. De soha senki nem jött értük. Se Mariska néni, se Jenő bácsi... se Imruska. Igaz, nem is kereste őket soha senki. A kisfiúért se jöttek a szülei. Anyám mégis mindig hitt abban, hogy egyszer csak megjelennek. A Grünéktől származó jószágot nem is vágta le. Ha megjönnek, lássák, hogy gondjukat viselte. Mind végelgyengülésben pusztult el.

Mari csészéjében még volt egy korty kávé. Kiitta, azután az üres csészében a kanalat forgatva, halkán tette hozzá:

– Nem is tudom, hogy jutott most az eszembe ez a régvolt történet. Hisz már nem is tudom magam elé idézni egyikük arcát sem. De néha mégis elém jönnek. Arctalanul

jelennek meg a gondolataimban, hogy emlékeztessenek azokra az időkre. Azután ismét eltűnnek egy időre az emlékeimből. Hangtalanul és arc nélkül.

Eszter esete a galambbal

A téma az utcán hever. Azaz, csak hevert. Egészen addig, ameddig Eszter el nem tüntette onnan. De, hogy érthető legyen, az elején kell kezdenem a történetet.

Eszternek semmi más nem járt a fejében a virágjain kívül, amikor kiment a kertbe. Még csak hajnal volt, de a kora nyári nap már hétágra süttött, és a szárazra szikkadt föld szomjasan repedezett meg. A tarka virágok bánatosan kókadoztak. Pedig Eszter bőven adott nekik vizet tegnap este is. Az éjszaka azonban erős szél fújt, minden olyan száraz volt, mintha sosem látott volna nedvességet.

Eszter fogta hát a kapát, kicsit meglazította a földet, hogy aztán bőven locsoljon. Amikor ki akarta egyenesíteni a derekát a kapálás után, belényilallt az operált gerincébe és a derekába a fájdalom. Lágyan igyekezett simogatni a sajtó részeket, és csak lassan, óvatosan egyenesedett ki. A művelet végeztével elégedetten nézett körül, amikor valami furcsaság ragadta meg a tekintetét.

Mintha egy madár lett volna az úttesten. No, persze, ebben még nincs semmi érdekesség. Hanem ez a madár nem mozdult. Egyedül a fejét kapkodta ijedten ide-oda, miközben személyautók, kamionok suhantak el mellette.

Eszter hunyorgott, hogy jobban szemügyre vegye a szokatlan látványt.

Jé, egy galamb – állapította meg magában. – De hogyhogy nem mozdul? Tán csak nem beteg? – morfondírozott tovább.

Hanem azt azonnal konstataálta, hogy az a galamb veszélyben van. Vagyis nincs idő tétlenkedni. Gyorsan fogott egy kavicsot és a kerítésen át a galamb mellé dobta. Ha nem beteg, erre meg kell mozdulnia. Amaz azonban csak a fejét kapta riadtan magasra, amikor a kavics közveden mellette aszfaltot ért. No meg a teste remegett meg alig észrevehetően. Ez beteg – állapította meg magában Eszter. Tovább nem is törte a fejét. A kapát a földre vágta és kisietett az utcára. Az egyre erősödő forgalomban korához és betegségéhez képest igencsak gyorsan szlalomozott a járművek között. Egy pillanat alatt felkapta a tiltakozásra is képtelen galambot, majd gyorsan igyekezett vissza, a kert biztonságába. Beérve a kapun, tanácstalanul állt meg. Most aztán mit csináljon? Hogyan tovább? Minden esetre biztonságba helyezi. Azután megnézi, mi a baja. A továbbiakat majd meglátja. Csak eszébe jut valami.

Bevitte a madarat a konyhába. Ott letette az egyik sarokba. Egy kis kenyeret morzszolt, odarakta a galamb elé. Az azonban hozzá se nyúlt. Csak tátogatta a csőrét.

– Persze, biztosan szomjas vagy – szólt hozzá Eszter.

Keresett a konyhában egy kis műanyag tálkát, vizet öntött bele és odarakta úgy, hogy a galambnak csak a fejét kellett mozdítania. Hát most eltalálta. A tubi mohón ivott, szemét hálásan pislogatva Eszter felé. Legalábbis az asszony így látta. Utána pedig nekifogott, és mohón felfalta a morzsákat a kis beteg. Végül pihegve mozdulatlaná dermedt.

Eszter elérkezettnek látta az időt, hogy jobban szemügyre vegye védencét. Hát bizony, annak bénán lógott le az egyik szárnya, de még az egyik lába is törött volt. Hanem a másik lábán gyűrűt vett észre. Nem is egyet, hanem mindjárt kettőt.

– Jaj, jaj – panaszolta védencének. – Azt hittem, könnyű dolgom lesz veled. Meggyógyítlak, azután szabadon engedlek. Ám te nem vagy egy közönséges galamb. Neked gazdád van. Aki most bizonyára aggódva lesi, mikor érkezel haza. És akkor nekem most ezt a valakit meg kell keresnem – sóhajtott, biztatva magát a további intézkedésre.

Fogott papírt, tollat, feltette a szemüvegét, és gondosan felírta mindkét gyűrű szövegét. Utána elővett három gyufaszálat, letörte a foszforos végüket, majd közéjük fogva a törött lábat, gyengéden rögzítette gézcsíkokkal.

Miután így ellátta a madarat, fogta magát és elindult a piacra, ahonnan egy zacskó tiszta búzával tért haza. Mindjárt szórt is belőle a galamb elé, amit az rögtön fel is csipegetett.

Eszter pedig nekiült a telefonkönyvnek. Meg is találta a galambász szövetség számát. Gondosan feljegyezte, majd tárcsázott.

Udvarias női hang vette fel a kagylót. Ám azonnal közölte, hogy ők nem vállalják a tulajdonos megkeresését.

– Hát akkor mi legyen? – kérdezte ijedten Eszter. – Valahogyan csak meg kell találnom a gazdáját. – Majd kevés gondolkodás után bizakodva vetette fel: – De talán a nevet és a címet megtudhatom...

Annak semmi akadálya, – jött a válasz. – Tessék várni egy pillanatig-,

És valóban. Néhány perc múlva kapta az adatokat. Két telefonszámmal: egy vonalassal és egy mobillal.

Rögtön hívta is a vonalas pesti számot, de nem vette fel senki.

– No, majd este. Ne félj – fordult a galambhoz addig nem nyugszom, amíg el nem rendezzük a sorsodat.,

A beteg madár azonban nem figyelt rá: pihegve aludt. Eszter felemelte és egy puha kendőt tett alá, majd némileg megnyugodva végezte tovább a napi munkáját.

Este aztán ismét telefonált. És most, – kiszáradva – jelentkezett a keresett személy. Nagyon örül – mondta, hogy meglett a galamb. De most nem ér rá az ügyel foglalkozni, vendége van. Rövid időn belül visszahívja Esztert.

Teltek, múltak a napok, ám a galambász nem jelentkezett. Harmadik nap elfogyott Eszter türelme. Előszedte a papírt, és felhívta a mobil számot.

Az ismert hang vette fel – Jaj, de jó, hogy hívott. Sajnálom, de elvesztettem a számát. Hanem most éppen kocsiban ülök, nem tudok tovább beszélni. De ahogy hazaérek, jelentkezem.

Megint csak hiába várt Eszter a hívásra. Késő este azonban jelentkezett egy ismeretlen a telefonon:

– Jónapot. Én vagyok a galamb gazdája.

– Hát nem az, akivel már beszéltem?

– Nem. Nemrég vettem meg tőle.

– Hát nekem ugyan mindegy, hogy kié. Az a lényeg, hogy megvan. És mikor jön érte?

– Semmikor – jött a meglepő válasz. – Egy Szeged melletti községben élek, rokkantnyugdíjas vagyok. Sajnos, nincs pénzem Pestre menni.

– De mi lesz a galambbal? A lába el van törve, és a szárnya is bénán lóg lefelé. Igaz, most már emelgetni próbálja és – sántikálva bár – a lábát is tudja használni.

– Nos, akkor semmi baj. Két hét múlva rendbe jön, és akkor elengedi. Ő meg

iderepül.

– És mi van akkor, ha nem gyógyul meg annyira a szárnya, hogy hazarepüljön? Én is nyugdíjas vagyok, nem tudom nagyon sokáig tartani.

– Akkor vágja le, és egye meg.

A javaslat váratlan és meghökkentő volt. Eszter meglepetésében meg is némult. Minden megjegyzés nélkül letette a kagylót és csak nézett maga elé. A fejében pedig kavarogtak a gondolatok. Sok minden megfordult az agyában, de a galamb elfogyasztása nem. És – érdekes módon – a telefonálóra se haragudott. Istenem! Ki tudja, miért mondott ilyet. Lehet, hogy csak elkeseredésében. Tehetetlenségében. Mert abban biztos volt, hogy valaki nem azért foglalkozik postagalambokkal, hogy a húsát megegye. Ám mégiscsak az derült ki, hogy lemondott róla.

No, de akármi is volt az oka a furcsa telefonnak, az ő problémája egy tapodtat se közeledett a megoldáshoz. Mert – ha nem tart a gazdája igényt rá, akkor kell valaki mást keresnie. Akinél jó helye lesz, ahol szívesen fogadják.

Megsimogatta a galambot. Az meg belebúgott a kezébe. Tán éppen arról biztosította Esztert, hogy egyre jobban van, és hogy hálás az ápolásért, gondoskodásért.

– Ne búsulj, nem hagylak magadra – nyugtatta őt Eszter.

És ezentúl amerre járt, mindenhol érdeklődött, nem fogadnák-e be az ő kis madarát. Csakhogy nemigen akadt jelentkező.

Mígnem váratlan fordulat állt be az ügyben. Gádorosi szomszéd állított be egy magas, bajuszos férfival.

Jó napot, Eszter! Ez a bátyám – mutatott a társára. Majd a kölcsönös bemutatkozás után folytatta: – Őt érdekelné a galambja. Szívesen frissítené az állományát, csak nincs pénze rá. Úgy, hogy nagyon örült, amikor említettem neki a maga madarát.

A bajuszos ember megszemlélte a már majdnem teljesen gyógyult galambot.

– Elvinném, ha adja – jelentette ki.

És Eszter bólintására már magához is vette. A madár nem tiltakozott.

– Hát akkor mi mennénk is – indult el Gádorosi. A bátyja követte. A galamb nyugodtan bújt meg a kezében, és távoztában barátságosan kurrogott Eszter felé.

Aki szótlanul nézte azok kivonulását.

Aztán hirtelen felkapott egy kis zacskót és utánuk sietett, ahogyan csak bírt:

– Itt van a maradék búza. Ez vele jár.

Szakítás

– Na, tessék! Már csak ez hiányzott! Még végül beletörök a kulcs a zárba – mondta magának félhangosan.

Először csak próbálta betuszkolni a kulcsot, aztán, látva, hogy nem megy, igyekezett kiráncigálni a lyukból. De ez sem sikerült. Zsuzsa már szinte sírt a méregtől.

– Úgy látszik, itt fogom tölteni az éjszakát a küszöbön. Mert, hogy most, éjjel fél egykor nem kapok szerelőt, az holtbiztos – morfondírozott tovább. – Amíg volt házmester, addig nem volt ilyen probléma. Az ember felcsöngethette akármikor. Legfeljebb jobban a zsebébe nyúlt, amikor megköszönte a segítséget. És, főleg,

mindenben lehetett számítani rá. Mindegy, hogy lakatos- vagy asztalosmunkáról van szó, esetleg vízszereletről, vagy éppen elektromos hibáról, az ember csak hívta a Lajos bácsit, és minden szépen megoldódott.

Zsuzsa keze fáradtan hanyatlott le. Lemondóan dőlt az ajtófélfának. Pár perc múlva nagyot sóhajtott, és mégis megfogta újból a kulcsot. Apró mozdulatokkal forgatva igyekezett kihúzni.

– Csak semmi idegesség. Menni fog – biztatta magát.

És lám, egyszerre csak sikerült.

Nagyot sóhajtott. Aztán bosszúsan állapította meg, hogy a kéztáslós elzett kulcsot fordítva préselte a zárba. Visszafordítva semmi gond nem adódott, pillanatok alatt nyitva volt az ajtó.

Mérgében be akarta csapni, azután mégis meggondolta magát: ilyenkor, éjszaka mégsem kell ilyesmivel magára haragítani a lakókat. Így hát egyenesen bement a szobába, ott dobálta le magáról a könnyű blézert, hajította a padlóra a táskáját, rúgta le magáról a cipőit. Azután levetette magát a kanapé sarkába. És azonnal bögni kezdett:

– Hogy én mekkora marha vagyok! Hogy eddig vártam ezzel a szakítással. Amikor már rég meg kellett volna tennem. A legelején. Mi az, hogy a legelején? Bele se kellett volna mennem ebbe az ügybe. De hát én úgy viselkedtem, mint egy hülye tyúk. Kornél meg biztosan azonnal látta rajtam, hogy könnyen megszédíthet.

Bár egyedül volt a lakásban, hangosan beszélt. Hogy miért? Azt ő sem tudta volna megmondani. De valószínűsíthetően saját magát akarta meggyőzni tettének helyességéről. És célja lehetett haragjának a táplálása is, nehogy eszébe jusson a békülés.

Ennél a pontnál azonban meg kellett szakítania a monológját, mert zsebkendőre volt szüksége. Ehhez pedig fel kellett állnia, és az imént lehajított táskáját felemelnie, hogy kivehesse belőle a papírzsebkendőt. Előrelátására vall, hogy mindjárt egy teljes csomagot vett magához.

– Hanem most végre megjött az eszem. Vége! Nem hagyom magam többé kihasználni. Aztán majd megtudod, drágám, hogy milyen az élet nélkülem. Mert még egy ilyen bolondot nem találsz, az biztos. Nem is értem, hogy hogyan bírtam ki eddig. Igaz, el kell ismerni, hogy van benne valami vonzó. Valami, aminek nem lehetett ellenállni.

Egy vállalati bulin kezdődött az egész. Zsuzsának azonnal megakadt a szeme rajta, amint belépett a terembe. Azt nem lehetett mondani róla, hogy kimondottan szépfiú, de valahogy mégis vonzza az embert. Öntudatlanul is megkereste időnként a szemével. Egyszer találkozott is a tekintetük. Határozottan érzékelte, hogy a férfi szemében érdeklődés csillant fel.

A hangulat jó volt, az elfogyasztott italok arányában nőtt a vidámság. Azután elkezdődött a tánc. Egyszerre csak ott állt előtte Kornél, bemutatkozott, és ő már tovább is lejtett táncosa karján. Az első lépéseknél megtudta róla, hogy új munkatárs, a tervosztályon dolgozik. És istenien táncolt. Közben pedig állandóan mosolygott. Tulajdonképpen nem mondott semmi különöset, Zsuzsa mégis úgy érezte, mintha szünet nélkül bókokkal halmozná el. Inkább a szemével, az arckifejezésével bővülte el.

Azután egyszerre csak azon vette észre magát, hogy jóformán nem is táncolnak. Szinte egyhelyben topognak, és némán nézik egymást. Kornél szeme égetően sürgető volt.

Zsuzsa abban a pillanatban tudta, hogy elveszett. Hogy ez a férfi azt csinálhat vele, amit akar. Az ujja köré csavarhatja, fát vághat a hátán. Semmi sem számít, csak vele

lehessen.

Az esze figyelmeztette: “Vigyázz! Ne légy meggondolatlan!”

Szemében egy pillanatra dacos ellenállás villant.

Kornél észrevette. Éppen vége lett egy tangónak. A férfi udvariasan a helyére vezette. Kézcsókkal, udvarias kis meghajlással köszönte meg a táncot, és egy másik asztaltársasághoz ült.

Csak utólag tudatosult Zsuzsában, hogy a távozása is része volt a leigázásának. Hogy tudta, itt már csak várnia kell a sorára. És megjátszott közömbösségével tulajdonképpen meggyorsította, hogy puhuljon, hogy minden ellenállás nélkül alávesse magát az akaratának.

Akkor, igen, akkor rögtön ki kellett volna szakítania magát ebből a kábulatból. Jesszusom! Hogy mi mindent megspórolhatott volna. De nem! Úgy viselkedett, ahogy azt Kornél elvárta tőle. Mint egy falusi liba! Akár másokkal táncolt, vagy ült az asztalnál és beszélgetett, félszemmel mindig Kornélt kereste. Aki láthatóan jól érezte magát. És eszében sem volt őt figyelni.

Aztán amikor már többen szedelődzködni kezdtek – hirtelen megint előkerült.

– Örülök, hogy megismertem – köszönt el. – Ezután biztosan majd többször találkozunk.

Zsuzsa csalódást érzett. Kornél nem akarta hazakísérni, nem kért találkozást.

Szóval, ennyi volt.

Később néhányszor összefutottak a folyosón. Zsuzsa pénzügyes volt, és az irodája egy emeleten volt a tervosztállyal. Rövid köszönés, esetleg csak egy fejbiccentés, vagy legfeljebb egy “hogyan van?” Semmi több. Közben pedig jól értesültek mesélték, hogy az új kolléga nagy nőcsábász, falja a nőket. Azok pedig ragadnak rá.

– Jobb is, hogy így alakult – állapította meg magában Zsuzsa. – Hogy befejeződött, mielőtt elkezdődött volna.

Meglepődött, amikor egyszer úgy két hét múlva azzal nyitott be Kornél a pénzügyre, hogy volna-e kedve egy közös vacsorához. És utólag nem győzött csodálkozni magán, hogy miért mondott igent.

Látszólag ez a találkozás sem ígért sokat. Korrekt, udvarias beszélgetés folyt köztük, de semmi több. Zsuzsa elmesélte, hogy elvált. A férje disszidált, szó nélkül egyedül hagyta. Két év múlva pedig levelet írt, hogy válni akar. Az asszony nem gördített akadályt elé, és gyorsan, simán elváltak. Azóta egyedül él. Kornél szintén a maga ura volt. Ő soha nem nősült meg.

Vacsora után még egy ideig beszélgettek. Zsuzsa észrevette, hogy Kornél az órájára pillant. Még éppen ki tudta rángatni magát a bűvöletből, amely ismét elfogta.

– Ideje volna hazaindulni – nyúlt a táskája után.

– Hát, akkor menjünk – intett a pincérnek Kornél.

Zsuzsa csalódott volt. Egész egyszerűen nem értette a férfit. Miért hívta meg? Unatkozott? Nem akadt aznapra jobb programja? És egyáltalán! Mit akar tőle?

Amíg az étteremben voltak, eshetett az eső. Jókora tócsákat kerülgettek, amíg Kornél kocsijához értek. A levegő is alaposan lehűlt. Zsuzsa fázósan kucorodott a vezető melletti ülésre.

Behunyta a szemét. Csak arra riadt fel, hogy az autó megállt. Amikor Kornél kinyitotta előtte az ajtót, kiszállt. És meglepve nézett körül: – Hol vagyunk?

Kornél belekarolt.

– Itt lakom – mondta, és vitte magával.

Őt pedig ismét elfogta a kábulat, és engedelmesen ment a férfival.

Szó sincs róla, hogy hálát várt volna. De legalább egy bókot, valami kedveset, egy simogatást, egy kis becézgetést. De nem! Kornél úgy viselkedett, mintha egész éjszaka az időjárásról beszélgettek volna.

– Mérges voltam, nagyon mérges. *Rá.* Mert *én* elmentem hozzá. Hogy ez kifejezetten női logika? De hiszen végtére is nő vagyok.

Azzal jött el tőle – mint a továbbiakban is minden alkalommal –, hogy többé be nem teszi be ide a lábát. Ebben az akaratban erősítette magát mindaddig, amíg Kornél nem futtyentett. Akkor gyorsan magára kapott valamit, amiben vonzónak érezte magát. Szépítkezett, piperézgetett, és ész nélkül loholt hozzá. Mindvégig annak a tudatában, hogy a lehető legbutábban viselkedik. De változtatni rajta nem volt ereje. Illetve, mindig azzal hitegette magát, hogy csak most az egyszer, utoljára.

Pedig az első alkalom nem is volt olyan megalázó, mint a többi. Amikor már megszokottá vált, hogy tetszése szerint rendelkezhet vele. Az asszony hamar rájött, hogy Kornélt csak a kényelemszeretete, a lustasága köti hozzá. Ő mindig kéznél volt, ha akarta. Nem kellett miatta nagy cécót csinálni. Ő nem igényelte, hogy gyorsan egy kis rendet teremtsen a lakásban, hogy pucba vágja magát, hogy itallal, virággal, netán akár egy készen hozatott, de gyertyafényes asztalon tálalt vacsorával várja. A férfi tisztában volt azzal, hogy Zsuzsa megelégszik vele, pusztán a személyével.

– Azt is tudtam, hogy mások is vannak az életében – hergelte magát tovább. – Nem mondta, de nem is titkolta. Előfordult nem egyszer, hogy csöngött a telefon, és az a gazember előttem beszélte meg bájologva a randevút. Miközben én voltam az ágyában!

És a telefon után hogy fel volt dobva! Ráadásul egy elegáns étterembe invitálta a nőt. Ahová őt sohase vitte. Sőt! Semmilyenbe. És soha. Kivéve azt az első alkalmat.

– Nem is tudom, hogy minek nevezzem ezt a kapcsolatot. Én magamat, az egész lényemet adtam, ő meg a péntek éjszakákkal fizetett ki. A nap megválasztása is jellemző volt rá. A szombat délelőttöket ugyanis a pihenésnek szentelte. Ilyenkor reggel későig lustálkodott. Tíz óra körül ébredt. Akkor még hevert egy ideig az ágyban. Én meg elkészítettem a reggelit, és ágyba vittem neki. Reggeli után megmasszíroztam a vállát. Azt nagyon szerette. Azután felkelt, tett, vett a lakásban. Együtt léptünk ki az utcára. Ott elváltunk. Én hazamentem. Ő meg? Ki tudja, hova. És kivel.

– Sokszor úgy éreztem magam, mint egy használt ruhadarab. Amit még sajnál kidobni az ember, mert néha jól jöhet. Bele lehet bújni, amikor csak az a fontos, hogy kényelmes legyen és nem kell vigyázni, hogy gyűrött lesz, hogy bepiszkolódik, hogy valamivel leeszi. Ha pedig megunta, vagy végképp használhatatlanná válik, akkor egész egyszerűen kidobja.

Hát nem! Ő nem hagyja magát kidobni. Most az egyszer sikerült felülkerekednie. Vége a kábulatnak. Most majd megtudhatja Kornél, hogy milyen az élet nélküle. Aki mindig ott volt, ha kellett, és mindig szó nélkül félreállt, ha ő úgy akarta.

– De most már, szerencsére, vége. Igaz, hogy kicsit későn, de azért megjött az eszem. Nem hagyom magam többé kihasználni! Senkinek nem leszek a kapcája.

– Magasságos egek! Reggel nyolc óra van! Egész éjszaka itt ülök és lamentálok. Es milyen éhes vagyok! Meg aztán egy kicsit rendbe is kell hozni magamat. De előbb megreggelizem.

Két szelet mindenféle jóval megrakott szendvicset készített, hogy legalább azzal kényeztesse magát. Teát is főzött. Mindent tálcára tett, bevitte a szobába és letette az asztalra.

– Így. Szép kényelmesen, komótosan. Ráérek. Nem kell sehova se mennem.

Szombat van... Mi? Hogy szombat? Igen, az. És Kornél nem talál ott, amikor felébred. Altkor ki viszi be neki a reggelit? Hát senki. Megérdemli! Vagy nem? De. Természetesen, igen. Vagyis, hogy nem. Mert, ugyan mi köze van a reggelinek a kapcsolatunkhoz? Azaz mit sem változtat a helyzeten, ha most reggel elmegyek hozzá. Most az egyszer. Utoljára. Legeslegutoljára. És most is csak azért, hogy elhozzam tőle azt a pár kacatot, ami nála van. No, meg egyúttal természetesen megmondom neki a véleményemet.

A szendvicseket és a teát otthagya sietett a fürdőszobába. Kapkodva készülődött. És közben állandóan agította magát:

– Persze, hogy megmondom neki a magamét. Hogy ez egy kivételes alkalom, és ne is számíton rá, a régi idők nem jönnek vissza. Mert én így nem csinálom tovább. Igen... Az azonban egészen más volna, ha megváltozna. Akkor... de csakis akkor... beszélhetnék a továbbiakról. De annak komoly feltételei vannak. És azokat most én szabom meg.

Kezébe kapta a táskáját, még egy pillantást vetett a tükörbe, és száguldva szaladt le a lépcsőn.

Egész úton sorolta magában a követelményeit, nehogy kifelejtse valamelyiket.

Lihegve nyitott be a hálószobába. Kornél éppen ébredezett. Szemét dörzsölve, ásítózva nézett a belépőre.

Zsuzsa megállt az ajtóban. Nagy elhatározással vetette fel a fejét. Azután hallotta a saját hangját. Halk volt, alig hallható: – Itt vagyok.

Gyere, kedves

Olyan szerelmes volt, mint egy nagyágyú. Nemcsak a szívét, az agyát is Etuska töltötte be. Minduntalan megjelent előtte az aranyszőke, karcsú lány szelíden csillogó barna szemével, nádszál derekával, formás alakjával, bájos mosolyával.

És ez a gyönyörű teremtés holnaptól az övé lesz, csak az övé. Oltár elé vezeti szíve választottját és attól kezdve nem kell megelégednie keze megszorításával, dereka megérintésével, egy röpke csóknak Etuska halántékára lehelésével.

Karcsival madarat lehetett volna fogatni.

Aztán eljött az esküvő is. Az utána következő időszak pedig maga volt a mennyország. És nem egy napig, nem két hétig, sem három évig, hanem hosszan, vég nélkül lebegett asszonykájával a boldogságban. Imádta, ahogyan a vállára hajtotta a fejét, ahogy odaadóan nézett rá, amikor egy fiút és egy lányt szült neki, de akkor is, amikor éjszaka kócosán, álmosan kászálódott ki mellőle az ágyból, hogy valamelyik felsíró gyermekét megetesse, tisztába rakja. És imádta akkor is, amikor betegen, lázban égvé kereste támaszul az ura kezét.

A gyerekek nőttek, ők korosodtak. Csak a szerelmük nem változott. Mert hogy Etuska ugyanolyan hűséggel viszonszerette őt. A bajban, bánatban ugyanúgy ölelték egymást, ugyanúgy álltak egymás oldalán, mint az örömben.

Amikor a hajukban megjelentek az ősz hajszálok, ugyanaz az imádat csillogott a szemükben, mint szerelmük hajnalán. Sőt, a szerelem mellé nőtt szeretet csak még elmélyítette kapcsolatukat.

Viták? Persze, hogy azok is voltak. De milyenek? Kedvesek, mosolygósak. És – csodák csodája – a két gyerek sem okozott sohasem bánatot, mindegyik csak örömet szerzett szüleinek.

Hogy megcsalta-e Etuskát? Nem is érti a kérdést. Hogyne, természetesen voltak kollegái, szomszédok, ismerősök, rokonok, lányok, asszonyok. De nőt csak egyetlenegyét ismert életében: Etuskát. Más nem létezett a számára.

Éltek, mint a mesében.

Pedig őket is érték viharok. A külvilág füttyült az ő szerelmükre, boldogságukra. A gyerekbetegségek, nevelési problémák, az idős szülőkkel kapcsolatos gondok, a szeretett öregek elvesztése, munkahelyi feladatok és nehézségek jöttek sorba. De ők összekapaszkodtak és túljutottak mindegyiken.

Azután őket is utolérte ilyen, olyan nyavalya. Kéz a kézben segítették egymást, megtanultak élni az adott helyzettel.

Jött a nyugdíj, és vele együtt az első unoka. No, és ez utóbbi átlendítette őket az elsővel járó megrázkódtatáson. Új öröm és ismét fiatalság költözött a házba: a dolgozó felnőttek szívesen adták rövidebb-hosszabb időre gondozásba az öregeknek a piciket. Ok meg nem bánták. Etuska megint pelenkázott, csicsígatott, pempőzött, etetett, fürdetett. De Karcsi se maradt munka nélkül. Az ő feladata lett a sétáltatás, a játszás velük, meg a vigyázás, amikor Etuska mással volt elfoglalva.

Nőttek az unokák is. De mennyire! Mintha valaki húzná őket felfelé. Kinőttek a nagyszülők keze alól. Megint megüresedett a ház mint hajdanán, amikor a két gyerek elkerült otthonról.

– Sebj – vigasztalta Karcsi Etuskát. – Ezentúl utazgatni fogunk. Bejárjuk az egész országot. Tehetjük, már ingyenyegy jár nekünk. Soha nem volt rá alkalmunk. Mindig csak gürcöltünk. Mit szólsz hozzá, anyus?

És tervezgettek. Térképet néztek, tájakat bejelöltek, úti kalauzokat olvasgattak. Ezzel ment el a telük. De hisz úgyis csak tavasszal akartak nekiindulni.

A térkép fölött Karcsi öszülő párjára nézett. A szeméből melegség sugárzott.

Hirtelen dörömbölésre ébredt. Szemét dörzsölve, álmosan ült fel az ágyban.

És az álomban látott csodás múltból egyszerre ráébredt a jelen valóságára. Az egek nem értettek egyet a terveikkel. Másképpen határoztak.

Már elillanóban volt a tél, amikor Etuska megbetegedett. Orvostól orvoshoz jártak amíg kiderült, Alzheimer kórban szenved. Ijedten nézett az urára: – Mi lesz most?

Karcsi behunyta a szemét. De csak egy pillanatra. Mire kinyitotta, eltűnt belőle a rémület. Hangja derülátóan, biztatóan csengett:

– Mi lenne? Szépen betartjuk amit az orvosok mondanak, aztán ezen is túl leszünk.

– De én rémisztó dolgokat hallottam...

– Ugyan, hol van az már? Éppen most olvastam, hogy milyen nagyszerű eredmények vannak ezen a területen – fordult el hirtelen. – Jaj, hova is tettem a szemüvegemet – kezdett keresgélni.

– Hol keresed? Az orrodon van – mondta Etuska, majd visszazökkenve az előbbi témába, kételkedve kérdezte: – Biztos, hogy erről olvastál?

– Hogyne. Persze. Pontosan erről volt szó. Meglátod, milyen hamar elfelejtjük az egészet – jött a válasz szinte vidáman.

Visszafordulni azonban még nem mert Karcsi. Félt, hogy' az arca árulkodik a

kétségbeesett döbbenetről.

– Jaj, csak úgy legyen – nézett Etuska az ég felé.

Hinni akart az urának. És hitt is benne. Szegény, mi mást tehetett volna?

Hanem a kór szisztematikusan haladt előre, fokozatosan roncsolva az agy sejtjeit.

Karcsi pedig hűségesen ápolta hitvesét. Eleinte még áltatta párját a gyógyulás reményével, a későbbiekben már erre sem volt szükség: az asszony lassan egy olyan álmovilágba merült, amelynek korlátai igen szűkek voltak. Már egyáltalán nem volt képes felfogni, hogy beteg.

És jóformán kezelhetetlenné vált. A szelíd, kedves asszony néha tört, zúzott. És – míg minden más képessége csökkent – az ereje nőttön nőtt. Sokszor alig lehetett megfékezni őt.

Az ismerősök, rokonok egyre hajtogatták, hogy Emskát be kell vinni egy intézetbe. Ahol megfelelően látják el, olyan szakemberek veszik körül, akik tudnak bánni vele. Karcsi láthatóan egyre kevésbé tudja ellátni, egyre fáradtabb.

Csakhogy Karcsit nem vitte rá a lelke. Amikor pedig már végképp nem bírta egyedül, keresett egy olyan otthont, ahova kettejüket fogadták be. Ahol vele lehetett, mégsem kellett napi huszonnégy órán át mindig készenlétben lennie.

Éppen ideje volt. Karcsi már állva aludt el, olyan fáradt volt. Ilyenkor azután Etuska kiszökött a szobából és nekiindult a világnak. Szerencsére a nővérek hamar észrevették, utánaeredtek, karon fogták, jártak vele fel-alá, hogy legalább egy rövid időre mentesítsék a végsőkig kimerült embert.

Etuskának pedig most is, az éjszaka kellős közepén egy kis járkálásra támadt kedve. Mivel pedig a szoba ajtaja zárva volt, próbálta kinyitni. Teljesen világos volt a számára, hogy a kilincs akadályozza terve megvalósításában. Épp ezért azt próbálta letörni. Ez pedig nem történt zaj nélkül. És erre a zajra riadt fel Karcsi.

Almosán kelt fel. Igyekezett Etuskát csitítani, visszaterelni az ágyba. Etuska azonban tiltakozott. Mondta, mondta a magáét, amiből Karcsi egy megveszekedett szót sem értett.

És akkor Etuska fénytelen szemében értelem villant, arca melegséget sugárzott. Gyengéden beletúrt Karcsi hajába. Talán felrémlett benne az emlék, hogy ezzel a mozdulattal minden civódásukat, nézeteltérésüket sikerült elsimítani. Évődve tekintett emberére, várva a hatást.

És most is nyert. Mint annak idején mindig.

Karcsi álmosan, kócosra borzolt fejjel nézett a párjára. Egy pillanatra a régi szép Etuskát látta maga előtt. Csak egy pillanatig. Azután visszaváltozott a valóságos, kifejezéstelen arcú, megtört beteggé. De Karcsi ugyanolyan szeretettel nézett rá, mint egykoron.

Ráadott egy pongyolát, köntöst öltött magára is, azután kizárta az ajtót. Megsimogatta asszonya ősz haját és belékarolt: – Gyere, kedves. Ha sétálni van kedved, hát járjunk egyet.

Egyedül

Ültem a széken ölembe ejtett kezekkel, valami halvány ködbe vesző tekintettel és nem

értettem semmit. Érzékeltem mindent, ami körülöttem történt, csak valahogy nem jutottak el a történések, az elhangzottak az agyamig. Mintha egy színdarab passzív szereplője lennék. Gabi, a fiam és Laci, a vejem mobilt tartott a kesében. Gabi fel-alá sétált, füléhez szorítva a készüléket, másik kezével gesztikulálva magyarázott. Laci időnként a telefonkönyvben keresgélt, azután ő is hosszan beszélt, a sarokban a kanapéra telepedve. Mindkettejüknek minden szavát hallottam, de egyetlenegyét sem értettem.

Zsuzsa lányom és Kata menyem körülöttem sertepergelt. Az egyik simogatta a kezem, a másik valami pirulát akart rám erőltetni.

Igen, igen. Egy színdarabba csöppentem, de nekem nincs benne semmi szerepem. Illetve annyi, amennyit a többiek foglalkoznak velem. Mert a telefonok közben a két férfi is oda-odajön hozzám. Hol csak rám néznek, hol egy pusztit adnak az arcomra.

Érdekes, hogy a gyerekek nincsenek itt. Jó, tudom, a két nagy már dolgozik, a három kicsi meg iskolában van. Csak mintha még nagyon korán lenne. Azt hiszem, hajnal van. Persze, hisz a többiek is itthon vannak még.

És hol marad Elek? Ő szokott a legkorábban kelni. Igaz, amikor felkeltem, még mélyen aludt. Biztosan nagyon elfáradt tegnap az ásásban. Igazán nem is tudom, miért kell annyira strapálnia magát. Hét végén megcsinálnák a fiatalok. Az a munka nem szalad el. De hiába beszélek neki. Most meg úgy fekszik, mint egy darab fa. Még az ébresztésre se reagált.

Aztán jön az orvos, bemegy a másik szobába Gabival. Csak nem lett valami baja Lexinek? Rövidesen visszajön. Úgy látszik, nincs különösebb probléma. Nem szól egy szót se, csak leül mellém. Megsimogatja a karomat, felhúzza a blúzom ujját és ad egy injekciót. Kíváncsi vagyok, mire adta, de valahogy nem tudok kérdezősködni.

Szó nélkül megy ki, Gabi és Laci kíséri.

Kata hoz be valami szendvicset és teát. Elém teszi az asztalra. Csak a fejemmel intek nemet.

– Egyél, muszáj enni – kérlel. – Csak egy pár falatot – tör le egy katonát a szendvicsből.

De nem bírok. Egy falat se megy le a torkomon.

Aztán olyan furcsának tűnik, hogy mindenki olyan komoly. Sőt. Inkább komor. Mi lehet? Csak nincs valami baj? És ha van, miért nem árulják el nekem? Egyikükről a másikukra nézek. De mintha kerülnék a tekintetemet.

Lassan vánszorog az idő. Eszembe jut, meg kéne nézni, miért alszik ilyen soká Lexi? Aztán valahogy kiszáll a fejemből, hogy be kéne menni a másik szobába.

Nagy sokára, talán órák múlva két ember jön, valami hosszú ládát hoznak. A két férfi kíséretében bemennek a másik szobába. Hamarosan kijönnek és távoznak.

Amikor a külső ajtót nyitják, akkor hasít belém villámcsapásként a felismerés: Lexi nincs többé!

Jaj! Ugye, nem? Ugye, ez csak egy rossz álom?

Aggódva nézek Zsuzsára és Katára. Ám ők képtelenek tovább tartani magukat. Amint észrevették rajtam a felismerést, elered a könnyük. Érzem, hogy nekem is sós patakocskák ömlenek végig az arcomon.

Aztán gyors elhatározás vesz erőt rajtam: én is belefekszem abba a ládába. És akkor nincs többé semmi baj. Együtt vagyunk újra, mint annyi sok-sok éven át. Újra és örökké együtt.

Igen. Ezt kell tennem. Még nincs késő, még az ajtóban bajlódnak az emberek, még

utolérem őket.

Állnék fel, de nem engedelmeskedik a lábam. Szólnék, hogy segítsenek, de nem mdok. Megbénultam és megnémultam. Csak a könnyem csorog megállíthatatlanul. Kata odaül mellém. Ölébe fúrom a fejem, ő meg simogatja. A fejem bőre nedves lesz a könnyeitől.

Az emberek kinyomulnak szomorú terhükkel az ajtón, amit azután becsuknak maguk mögött.

A pillanat elmúlt. Én itt maradtam. Lexi itt hagyott.

Számtalan kép fut végig az agyamban. Ketten vagyunk, hárman, négyen, többen is: rokonokkal, barátokkal, kollégákkal. De Lexi mindenhol ott van. És persze, én. Mindig, mindenhol, együtt. Lexi virágot hoz nekem, megcsókol, átölel, rám nevet.

Csak utólag csodálkozom, hogy civódásaink, dacos vitáink, örök-harag sértődéseink mind, mind eltűntek. Csak a szép, csak az édes villan fel bennem. Legfeljebb kedves évődések kapnak helyet az életünk filmjében.

Zsuzsa hoz valami ennivalót. Nem, dehogy. Képtelen lennék egy falatot is lenyelni.

De, mama, muszáj enni – akar a számba nyomni Kata egy falatot.

Amikor látják, hogy nem bírnak velem, nem erőltetik.

Csak ülök és nézek a semmibe. Elered a könnyem, majd eláll.

Gabi és Laci intézkednek. Telefonálnak, jönnek, mennek.

Én meg itt ülök tehetetlenül. Igaz, fogalmam sincs, mit kell elrendezni, hova kell menni, milyen papírokat kell magammal vinni, milyen úrlapokat kell kitölteni. Pedig hát... Kettőnk közül mindig én voltam az ügyintéző. Lexi úgy menekült minden hivataltól, mint a tüztök Nem mintha nem lett volna képes intézkedni. Hanem a legkisebb bürokrácia láttán vagy hallatán a fejébe szállt a vér. És olyankor esetleg olyat mondott, amivel nemhogy elősegítette volna, inkább hátráltatta a dolgainkat. Így aztán rám maradtak a hivatalok.

Most azonban csak űrt érzek magamban. És tehetetlenséget mindenre.

A családból többen itt toporognak körülöttem. Mégis tömény ürességet érzek magam körül. Igen, persze, hogy beszélgetünk. Meg ülünk az asztalnál és eszünk. Már este éhséget érzek. És hiába csodálkozom, hogy ilyenkor a saját testem igényeire tudok gondolni, az élet követeli a magáét.

És minden mozgás, minden hang ellenére az egész lakás sűrű gyászt áraszt.

Halkan beszélünk, halkan mozgunk, mintha a zaj megzavarhatna valamit, valakit.

Aztán Zsuzsáékhoz költözöm. A gyerekeim nem akarnak engem egyedül hagyni, én meg nem akarok egyedül maradni. Zsuzsáéknál van egy külön kis szobám. Elégge szeparált helyiség, nem zavarjuk egymást. Én gyakran bújok az odúmba, szívesen vagyok a gondolataimmal. Pedig azok igazán nem üdítőek. Valahogy minden tárgyi amit magammal hoztam, minden gondolatom Lexire emlékeztet. Ülök könnyes szemmel és emlékezem. És nagyon is kedvesek ezek az emlékek. Idővel még mosolyogni is tudok rajtuk. Persze, ez se megy egyszerűen. Újból meg kell tanulnom mosolyogni. Mint a nagy betegségből gyógyulónak járni. Mintha a szám se ismerné a mosolyra húzódás mozdulatát. Először inkább grimasznak tetszik. De egyre jobban megy. Már csak azért is, mert minden visszaemlékezés olyan szépséges. Még a gondjaink is, a nehézségeink is.

Esténként együtt a család. Megtanulok velük élni – mert azt is tanulni kell – velük örülni.

Részt veszek az életük nagy és kevésbé lényeges problémáiban. Velem is kedvesek,

rám is figyelnek. Tudnak minden fontos dolgról, ami velem történik.

És a seb lassan gyógyul. Teljesen sohasem heged be, de már nem mar, nem éget.

Sokat vagyok egyedül, sok mindenről gondolkodom. No, igen. Amit itthon teszek, veszek, nem igényel fejtörést, van időm a lelki dolgaimmal foglalkozni. Ha pedig valami nem jut eszembe, arra gondolok, majd megkérdezem Lexitől. Hisz közös emlékről van szó.

De jaj! Azonnal belém nyilall, hogy nem tehetem. Nincs mellettem. Soha, soha többé nem adhat választ a kérdéseimre.

És ugyanígy vagyok azzal az emlékekkel is, amelynek a hatására elmosolyodom és várakozón nézek magam mellé... a semmibe.

O, hányszor villant így össze a szemünk, egymást értve. Hány apró titkunk volt, hány közös élmény kapcsolt össze minket! És ezek most mind, mind a semmibe hullanak.

Pedig ezek a dolgok – legyenek akár semmiségek is – kitöltik a történések, valós gondok, tennivalók közötti ürességeket. Mint a vatta, úgy bugyolálják be az élet nehéz, mázsás súlyait, kínjait, kudarcait, teszik szebbé, könnyebbé, elviselhetővé az életet. Nélkülük reszket, fázik, didereg a lélek. Csak úgy nyugszik meg, ha egy másikat ér, ha abba kapaszkodik.

Ha ez nincs, akkor az ember egyedül marad.

Egyedül, mint az ujjam.

Készült 300 példányban

**Ez a
227
példány**

**ISBN 978-963-06-2949-2
ISSN 0866 1420**

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

**2007 Vasas-Köz kft nyomda
Felelős vezető Badó Géza**

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
